

(15) Detalji o podnositelju izvještaja

Unijeti odgovarajuće pojedinosti o podnositelju izvještaja.

PRILOG VII**LISTA MINIMUMA PODATAKA/INFORMACIJA
SADRŽAJA TROMJESEČNOG IZVJEŠTAJA O
DOGAĐAJIMA****A) DOGAĐAJI VEZANI ZA SPROVOĐENJE
OPERACIJA ZRAKOPLOVOM**

- (1) Godišnji obim prometa; izražen u broju operacija zrakoplova i broju sati leta;
- (2) Ukupan broj i kategorija događaja vezanih za sprovođenje operacija zrakoplovom, uključujući informacije o obimu štete. Informacije trebaju biti klasificirane prema fazi leta, pravilima leta, vrsti operacije i klase zračnog prostora, uključujući uticaj ATM sistema na ugrožavanje (direktan, indirektan, bez uticaja) i klasificirane prema nivou ozbiljnosti i učestalosti.
- (3) Prijedlog mjera prevencije za sve događaje, da li su i kad mjere prevencije implementirane i na koji način, da li su mjere bile učinkovite ili ne.

**B) DOGAĐAJI U VEZI S TEHNIČKIM UVJETIMA,
ODRŽAVANJEM I POPRAVKOM ZRAKOPLOVA**

- (1) Kategorija i broj događaja o kojim se izvještavalo sa kratkim opisom, klasifikacijom rizika za sve događaje, uključujući informacije o obimu štete.
- (2) Prijedlog mjera prevencije za sve događaje, da li su i kad mjere prevencije implementirane i na koji način, da li su mjere bile učinkovite ili ne.

**C) DOGAĐAJI VEZANI ZA AERODROME/LETILIŠTA I
ZEMALJSKE USLUGE**

- (1) Naziv i ICAO kod aerodroma/letilišta;
- (2) Kategorija i broj događaja o kojim se izvještavalo sa kratkim opisom, klasifikacijom rizika za sve događaje, uključujući informacije o obimu štete.
- (3) Prijedlog mjera prevencije za sve događaje, da li su i kad mjere prevencije implementirane i na koji način, da li su mjere bile učinkovite ili ne.

**D) DOGAĐAJI U VEZI SA USLUGAMA I OBJEKTIMA U
ZRAČNOJ PLOVIDBI**

- (1) Ukupan broj nesreća.
- (2) Ukupan broj incidenata klasificiranih prema nivou ozbiljnosti koji utiče na sigurnost (safety) operacija letjelica i osoba u letjelici, u skladu sa ESARR 2, GUI 1, Attachment A.
 - a) Ozbiljni incidenti (Serious incident);
 - b) Glavni incidenti (Major incident);
 - c) Bitni incidenti (Significant incident);
 - d) Nedefinirani (Not determined);
 - e) Bez uticaja na sigurnost (No safety effect).
- (3) Ukupan broj ATM specifičnih događaja, klasificiranih prema nivou ozbiljnosti koja utiče na sposobnost pružanja usluga u ATM-u, a u skladu sa ESARR 2, GUI 1, Attachment B. To obuhvata sljedeće:
 - a) Totalna nesposobnost pružanja usluga upravljanja zračnim prometom (*Total inability to provide safe ATM services*);
 - b) Ozbiljna nesposobnost pružanja usluga upravljanja zračnim prometom (*Serious inability to provide safe ATM services*);
 - c) Djelimična nesposobnost pružanja usluga upravljanja zračnim prometom (*Partial inability to provide safe ATM services*);

- d) Sposobnost pružanja usluga upravljanja zračnim prometom sa smanjenim kapacitetima (*Ability to provide safe but degraded ATM services*);
 - e) Nedefinirani uticaj (*Not determined*);
 - f) Bez uticaja na pružanje usluga upravljanja zračnim prometom (*No effect on ATM services*);
 - g) Zatajenje sistema/funkcije A/G komunikacije (stalna obavezna komunikacija je onemogućena);
 - h) Zatajenje sistema/funkcije zračnog nadzora (stalno obavezno praćenje zrakoplova je onemogućeno);
 - i) Zatajenje sistema/funkcije obrade i distribucije podataka (stalna obavezna razmjena podataka unutar ATS i/ili između ATS i zrakoplova je onemogućena);
 - j) Zatajenje navigacijskog sistema/opreme.
- (4) Informacije o obimu štete
 - (5) Prijedlog mjera prevencije za sve događaje, da li su i kad mjere prevencije implementirane i na koji način, da li su mjere bile učinkovite ili ne.

E) OSTALI DOGAĐAJI

- (1) Navesti sve događaji koji se ne mogu svrstati u gore navedene kategorije.
- (2) Navesti sve događaje koji su prikupljeni sistemom dobrovoljnog izvještavanja o događajima.
- (3) Klasifikacija rizika za sve događaje, uključujući informacije o obimu štete.
- (4) Prijedlog mjera prevencije za sve događaje, da li su i kad mjere prevencije implementirane i na koji način, da li su mjere bile učinkovite ili ne.

PRILOG VIII**ADRESA I BROJ TELEFONA/FAXA NA KOJE SE MOGU
DOSTAVITI IZVJEŠTAJI O DOGAĐAJU**

E-mail: safety@bhdca.gov.ba

Fax: + 387 51 921 520

Telefon: + 387 51 921 522

Adresa: Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH (BHDCA)
Vojvode Pere Krece bb
78 000 Banja Luka
Bosna i Hercegovina

Ukoliko se izvještaj šalje poštom, ispod naziva institucije (BHDCA) navesti riječi: "na ruke generalnog direktora".

Temeljem člana 16. i 61. stavak (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02 i 102/09) i članka 14. stavak (1) Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 39/09), generalni ravnatelj Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine donosi

**PRAVILNIK
O IZVJEŠĆIVANJU O DOGAĐAJIMA****DIO PRVI - OPĆE ODREDBE**

Članak 1.
(Predmet)

Predmet ovog pravilnika čini izvješćivanje o događajima koji ugrožavaju ili koji bi, ako se ne isprave ili ne riješe, mogli ugroziti zrakoplov, osobe u njemu ili bilo koju drugu osobu, opremu ili uređaj koji utječu na rad zrakoplova, te izvješćivanje o drugim relevantnim informacijama povezanim sa sigurnosti; analiza i naknadno postupanje sa događajima o kojima se izvješćuje i o drugim informacijama povezanim sa sigurnosti; zaštita zaposlenika u zrakoplovstvu; korištenje prikupljenih informacija povezanih sa sigurnosti i njihovo unošenje u bazu podataka; davanje povjerljivih informacija zainteresiranim stranama s ciljem pružanja informacija koje su im potrebne radi

poboljšanja sigurnosti; i tajnost identiteta osoba koje prijavljuju događaje koji se odnose na sigurnost.

Članak 2.

(Pojmovi i definicije)

- (1) Pojam "sigurnost", koji se koristi u tekstu ovog pravilnika, označava sigurnost zračne plovidbe (Safety).
- (2) Pojmovi koje se upotrebljavaju u Pravilniku imaju sljedeće značenje:
 - a) "**Događaj**" (*Occurrence*): je bilo koji događaj, pojava ili slučaj povezan sa sigurnosti koja ugrožava ili koja bi, ako se ne ispravi ili ne riješi, može dovesti zrakoplov, njegovu posadu i putnike ili bilo koje druge osobe u opasnost i u sebe uključuje nesreće i ozbiljne incidente;
 - b) "**Nesreća**" (*Accident*): je događaj povezan sa operacijom zrakoplova koji, u slučaju kada je zrakoplov sa ljudskom posadom, se desio od momenta ukrcajanja bilo koje osobe u zrakoplov sa namjerom prijevoza, do momenta iskrcavanja tih osoba, ili u slučaju kada je zrakoplov bez ljudske posade, se desio od momenta kada je zrakoplov spreman da krene sa namjerom da poleti do momenta kada završava let (kad se zaustavi na kraju leta) i kad se primarni pogonski sustav ugasi, u kojem je:
 - 1) osoba smrtno ili teško stradala kao posljedica:
 - što je bila u zrakoplovu, ili
 - od izravnog kontakta sa bilo kojim dijelom zrakoplova, uključujući i dijelove koji su se odvojili od zrakoplova, ili
 - od izravnog izlaganja mlazu motora, osim ako su ozljede izazvane prirodnim uzrokom, samozadate ili zadate od strane drugih osoba, ili kada su ozljede nanešene slijepim putnicima koji se kriju izvan područja koja su obično dostupna putnicima i posadi; ili
 - 2) zrakoplov je pretrpio oštećenje ili strukturalni kvar koji negativno utječe na strukturalnu čvrstoću, performanse ili karakteristike leta zrakoplova, i obično zahtijeva veliku popravku ili zamjenu oštećene komponente, izuzev kvara motora ili oštećenja, kada je oštećenje ograničeno na jedan motor (uključujući njegove oplata i pribor) elise, završni dio krila, antene, davače, lopatice, gume, točkove, aerodinamičke oplata, instrument table, vrata stajnog trapa, vjetrobrane, oplatu zrakoplova (kao što su mala udubljenja ili pokotine/rupe) ili manja oštećenja na glavnom kraku rotora, repnom rotoru, stajnom trapu, i onim prouzrokovanim gradom ili udarom ptica (uključujući rupe na radarskoj kupoli), ili
 - 3) zrakoplov je nestao ili je potpuno nedostupan.
 - c) "**Ozbiljan incident**" (*Serious Incident*): je događaj koji uključuje okolnosti koje ukazuju da je postojala velika vjerovatnoća da se desi nesreća i povezan je sa operacijama zrakoplova, koji, u slučaju kada je zrakoplov sa ljudskom posadom, se desio od momenta ukrcajanja bilo koje osobe u zrakoplov sa namjerom prijevoza, do momenta iskrcavanja tih osoba, ili u slučaju kada je zrakoplov bez ljudske posade, se desio od momenta kada je zrakoplov spreman da krene sa namjerom da poleti do momenta kada završava let (kad se zaustavi na kraju leta) i kad se primarni pogonski sustav ugasi. Lista primjera ozbiljnih incidenata je data u Prilogu IV ovog pravilnika;
 - d) "**Incident**" (*Incident*): je događaj koji nije nesreća, a povezan je sa sprovođenjem operacija zrakoplovom, koji utječe ili je mogao utjecati na sigurnost sprovođenje operacija;
 - e) "**Podnositelj izvješća**" (*Reporter*): je fizička osoba koja prijavi događaj ili druge informacije povezane sa sigurnosti;
 - f) "**Zrakoplov**" (*Aircraft*): je svaka naprava koja se održava u atmosferi zbog reakcije zraka, osim reakcije zraka u odnosu na zemljinu površinu;
 - g) "**Organizacija**" (*Organisation*): je bilo koja organizacija koja pruža zrakoplovne usluge/proizvode i/ili koja zapošljava, ugovara ili koristi usluge osoba koje su obvezne izvijestiti o događajima sukladno članku 6. stavak (1) ovog pravilnika;
 - h) "**Opasnost**" (*Hazard*): je situacija ili predmet koji bi mogli uzrokovati smrt ili ozljedu osobe, oštećenje opreme ili strukture, gubitak materijala ili smanjenje sposobnosti za obavljanje propisane funkcije;
 - i) "**Tijelo odgovorno za sigurnosne istrage u civilnom zrakoplovstvu**" (*Safety Investigation Authority*) je stalno državno tijelo koje sprovodi ili nadzire istrage koje se odnose na sigurnost zračne plovidbe. U Bosni i Hercegovini to je Jedinica za istraživanje nesreća i incidenata;
 - j) "**Kultura pravičnosti**" (*Just Culture*): je kultura u kojoj se ne kažnjava djelatnik na terenu ili druge osobe za njihove postupke, propuste ili odluke koji su sukladni njihovom iskustvu i obrazovanju, ali u kojoj se ne toleriraju krajnja nepažnja, namjerne ozljede i destruktivni postupci;
 - k) "**Kontaktna točka**" (*Point of Contact*): je nadležno tijelo države koje uspostavlja mehanizam za neovisno prikupljanje, procjenu, obradu, analizu i pohranu podataka o događajima, odnosno, tijelo odgovorno za razmjenu i distribuciju informacija zainteresiranim stranama. U Bosni i Hercegovini to je Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: BHDCA);
 - l) "**Zainteresirana strana**" (*Interested Party*): je bilo koja fizička ili pravna osoba ili bilo koje službeno tijelo, bez obzira ima li status pravne osobe ili ne, koje može sudjelovati u poboljšanju sigurnosti imajući pristup informacijama o događajima razmijenjenim između Bosne i Hercegovine i bilo koje druge države i koja pripada u jednu od kategorija zainteresiranih strana iz Priloga II ovog pravilnika;
 - m) "**Državni program sigurnosti**" (*State Safety Programme*): je integrirani skup propisa i aktivnosti kojima je cilj upravljanje sigurnosti zračne plovidbe u Bosni i Hercegovini;
 - n) "**Sustav upravljanja sigurnosti**" (*Safety Management System - SMS*): obuhvata sistematski pristup upravljanju sigurnosti, uključujući neophodnu organizacijsku strukturu, odgovornosti, politike i procedure i uključuje bilo koji sustav upravljanja koji, neovisno ili zajedno s drugim sustavima upravljanja u organizaciji, upravlja sigurnosti;
 - o) "**Neidentifikacija**" (*Anonymisation*): je uklanjanje/izostavljanje iz izvješća o događajima svih osobnih podataka koji se odnose na podnositelja izvješća i na osobe spomenute u izvješćima o događajima, te svih pojedinosti, uključujući nazive jedne ili više organizacija uključenih u događaj, koje bi mogle otkriti identitet podnositelja izvješća ili treće strane ili

na temelju kojih je moguće utvrditi te podatke iz izvješća o događaju;

- p) "**Neidentifikacija informacija**" (*Disidentified Information*): označava informacije koje proizlaze iz izvješća o događajima iz kojih su uklonjeni svi osobni podaci, kao što su imena ili adrese fizičkih osoba.

Članak 3.

(Primjenjivost)

Ovaj pravilnik se primjenjuje na događaje i druge informacije povezane sa sigurnosti koje uključuju civilne zrakoplove.

Članak 4.

(Cilj izvješćivanja o događajima)

- (1) Ovaj pravilnik ima za cilj povećanje razine sigurnosti kroz izvješćivanje, prikupljanje, pohranjivanje, zaštitu, razmjenjivanje, istraživanje, analiziranje, te na propisan način distribuiranje sigurnosnih informacija zainteresiranim stranama, i poduzimanje sigurnosnih mjera i preporuka na osnovu prikupljenih informacija.
- (2) Izvješćivanje o događajima:
 - a) osigurava veću sistematičnost i preglednost događaja i njihovih uzroka;
 - b) omogućava identifikaciju odgovarajućih korektivnih radnji, kao i područja gdje sigurnost letenja može biti poboljšana promjenom propisa koji se tiču operacija zrakoplova i sustava upravljanja zračnim prometom (ATM);
 - c) omogućava pravodobno poduzimanje, prema potrebi, sigurnosnih mjera na temelju analize prikupljenih informacija;
 - d) osigurava stalnu dostupnost informacija povezanih sa sigurnosti uvođenjem pravila o povjerljivosti i o pravilnoj uporabi informacija putem usklađene i poboljšane zaštite izvijestitelja i osoba spomenutih u izvješćima o događajima;
 - e) osigurava da se rizici za sigurnost u zrakoplovstvu razmatraju i rješavaju i na razini Bosne i Hercegovine i šire.
- (3) Jedini cilj izvješćivanja o događajima je sprječavanje zrakoplovnih nesreća, ozbiljnih incidenata i incidenata, bez utvrđivanja i pripisivanja odgovornosti, krivice ili izricanje kazne, osim u slučajevima krajnje nepažnje, namjernog prekršaja ili krivičnog djela.

DIO DRUGI - OBVEZNO I DOBROVOLJNO IZVJEŠĆIVANJE O DOGAĐAJIMA

Članak 5.

(Obvezno i dobrovoljno izvješćivanje o događajima)

- (1) BHDCA će uspostaviti jedinstven sustav obveznog i dobrovoljnog izvješćivanja o događajima u Bosni i Hercegovini.
- (2) Svaka osoba ili organizacija mora izvijestiti BHDCA o svakom događaju u koji je bila uključena, ili mu je prisustvovala, putem sustava obveznog izvješćivanja o događajima, a za koji postoji sumnja da predstavlja potencijalnu prijetnju ili ugrožavanje sigurnosti.
- (3) Svaka osoba ili organizacija mora dostaviti BHDCA izvješće o sigurnosti ili događaju koji nije obuhvaćen obveznim izvješćivanjem o događajima, putem sustava dobrovoljnog izvješćivanja o događajima.
- (4) Sve zrakoplovne organizacije u Bosni i Hercegovini su dužne uspostaviti interni sustav izvješćivanja o događajima (obveznog i dobrovoljnog izvješćivanja) u okviru svojih organizacija, određivanjem odgovorne osobe unutar iste, koja je ovlaštena da prima sva izvješća, vrši procjenu, obradu, analizu i čuvanje podataka izvješća o događajima.

- (5) Ukoliko organizacija nije u mogućnosti uspostaviti interni sustav izvješćivanja o događajima, izvješćuje izravno BHDCA sukladno članku 10. ovog pravilnika.

- (6) Organizacije mogu uspostaviti i druge sustave prikupljanja i obrade informacija povezanih sa sigurnosti u svrhu prikupljanja podataka o događajima koje nisu registrirali sustavi obveznog i dobrovoljnog izvješćivanja o događajima. Ti sustavi mogu obuhvatati izvješćivanje tijela koja su različita od onih navedenih u članku 8. stavak (1) ovog pravilnika i mogu uključivati aktivno učestvovanje:

- a) zrakoplovne industrije;
- b) profesionalnih organizacija zrakoplovnog osoblja.

Članak 6.

(Obvezno izvješćivanje)

- (1) Subjekti koji su obvezni da podnesu izvješće o događaju:
 - a) Operator i/ili vođa zrakoplova za javni zračni prijevoz i zrakoplova sa turbinskim pogonom ili u slučajevima kada vođa zrakoplova ne može izvijestiti o događaju, bilo koji drugi član posade koji je sljedeći u zapovjednom lancu zrakoplova;
 - b) Organizacija ili osoba koja se bavi projektiranjem, proizvodnjom, praćenjem kontinuirane plovidbenosti, održavanjem ili modificiranjem zrakoplova ili bilo koje opreme ili dijela takvog zrakoplova;
 - c) Organizacija ili osoba koja potpisuje potvrdu o pregledu plovidbenosti ili potvrdu o puštanju u rad zrakoplova ili bilo koje opreme ili dijela tog zrakoplova;
 - d) Pružatelj usluga u zračnoj plovidbi ili osoba koja obavlja dužnost kao član osoblja pružatelja usluga u zračnoj plovidbi, kojem su povjerene odgovornosti povezane s uslugama u zračnoj plovidbi;
 - e) Osoba koja obavlja dužnost u vezi sa upravljanjem sigurnosti aerodroma;
 - f) Organizacija ili osoba koja vrši dužnosti vezane za ugradnju, izmjenu, održavanje, opravku, generalni remont, provjeru u letu ili kontrolu opreme na zemlji, koja se koristi ili ima namjeru da se koristi u svrhu, ili u vezi sa osiguranjem usluga u zračnoj plovidbi ili navigacijskih sredstava za zrakoplove;
 - g) Organizacija ili osoba koja vrši dužnosti zemaljskog opsluživanja zrakoplova, uključujući punjenje gorivom, opsluživanje, pripremu dokumenta o masi i opterećenju zrakoplova, zaštitu i odleđivanje zrakoplova, kao i vuču zrakoplova na aerodromu;
 - h) Organizacija za obuku zrakoplovnog ovlaštenog i stručnog osoblja;
 - i) Rukovodeće i/ili odgovorno osoblje zrakoplovnih organizacija u državnom i privatnom vlasništvu (državne organizacije za prijevoz putnika koje nemaju potvrdu zračnog operatera, aero-klubovi, udruženja građana i slično), ili piloti generalne avijacije/opće namjene.
 - j) Sve organizacije ili osobe koje je ovlastila ili odobrila BHDCA, odnosno, koje su pod nadzorom BHDCA, a nisu obuhvaćene točkama od a) do j) stavak (1) ovog članka;
 - k) Ostale osobe koje imaju saznanja o događaju.
- (2) Subjekti navedeni u stavku (1) ovog članka, putem sustava obveznog izvješćivanja o događajima, izvješćuju o događajima koji mogu predstavljati značajan rizik za sigurnost zrakoplovstva i koji pripadaju sljedećim kategorijama:
 - a) događaji u vezi sa sprovođenjem operacija zrakoplovom, kao što su:
 - 1) događaji povezani sa sudarima;

- 2) događaji povezani s polijetanjem i slijetanjem;
 - 3) događaji povezani s gorivom;
 - 4) događaji tijekom leta;
 - 5) događaji povezani s komunikacijom;
 - 6) događaji povezani s ozljedama, hitnim slučajevima i drugim kritičnim situacijama;
 - 7) događaji povezani s onesposobljenosti članova posade i drugi događaji povezani s članovima posade;
 - 8) događaji povezani s vremenskim uvjetima ili događaji povezani sa sigurnosti civilnog zrakoplovstva (Security).
- b) događaji u vezi s tehničkim uvjetima, održavanjem i popravkom zrakoplova, kao što su:
- 1) strukturni kvarovi;
 - 2) kvarovi na sustavima;
 - 3) problemi u vezi sa održavanjem i popravkom;
 - 4) problemi u vezi sa pogonom (uključujući motore, propelere i sustave rotora), te problemi u vezi sa pomoćnom pogonskom jedinicom.
- c) događaji u vezi sa uslugama i objektima u zračnoj plovidbi, kao što su:
- 1) sudari, bliski susreti ili potencijalni sudari;
 - 2) posebni događaji u vezi s upravljanjem zračnim prometom i uslugama u zračnoj plovidbi (ATM/ANS);
 - 3) operativni događaji vezani uz ATM/ANS.
- d) događaji u vezi sa aerodromima i zemaljskim uslugama, kao što su:
- 1) događaji povezani s aerodromskim aktivnostima i objektima;
 - 2) događaji povezani s prihvatom i otpremom putnika, prtljage, pošte i tereta;
 - 3) događaji povezani sa zemaljskim opsluživanjem zrakoplova i njihovim servisiranjem.
- (3) Lista događaja koji mogu predstavljati značajan rizik za sigurnost zrakoplovstva (događaji o kojima se izvješćuje) data je u Prilogu V ovog pravilnika.

Članak 7.

(Dobrovoljno izvješćivanje)

- (1) Dobrovoljno izvješćivanje o događajima je sustav koji uključuje prikupljanje svih podataka o stvarnim ili potencijalnim nedostacima sigurnosti koji možda nisu obuhvaćeni obveznim izvješćivanjem o događajima. Dobrovoljna izvješća mogu biti povezana sa određenim događajem tijekom leta ili se mogu odnositi na opasnost po sigurnost ili na ono što možda izaziva zabrinutost bilo koje osobe u vezi sa sigurnosti.
- (2) Sustav dobrovoljnog izvješćivanja koristi se radi olakšavanja prikupljanja pojedinosti o događajima i drugih informacija povezanih sa sigurnosti:
 - a) koje ne podliježu obveznom izvješćivanju na temelju članka 6. st. (2) i (3) ovog pravilnika;
 - b) o kojima su izvjestili subjekti koji nisu navedeni u članku 6. stavak (1) ovog pravilnika.
- (3) Svaka organizacija uspostavlja sustav dobrovoljnog izvješćivanja o događajima kako bi se olakšalo prikupljanje:
 - a) podataka o stvarnim ili potencijalnim nedostacima sigurnosti koji možda nisu obuhvaćeni obveznim izvješćivanjem o događajima,
 - b) drugih informacija povezanih sa sigurnosti koje podnositelj izvješća smatra stvarnom ili potencijalnom opasnosti za sigurnost zrakoplovstva.
- (4) BHDCA izvršit će procjenu svakog zaprimljenog dobrovoljnog izvješća sukladno članku 14. ovog pravilnika

i izvršiti analizu događaja ukoliko bude smatrala da se iz toga mogu izvući sigurnosne preporuke.

DIO TREĆI - POSTUPAK IZVJEŠĆIVANJA

Članak 8.

(Institucija kojoj se izvješćuje)

- (1) BHDCA je nadležna institucija za neovisno prikupljanje, procjenu, obradu, analizu i čuvanje podataka o događajima o kojima je izvješćeno na temelju čl. 6. i 7. ovog pravilnika.
- (2) BHDCA nije nadležna za obradu i analizu podataka o događajima koji spadaju u kategoriju nesreće ili ozbiljnog incidenta.

Članak 9.

(Način dostavljanja izvješća)

- (1) Obrazac izvješća sa popunjenim podacima o događaju može biti poslan u BHDCA e-mailom, faksom ili putem pošte. Događaj može biti prijavljen i telefonom uz obvezu dostavljanja izvješća o događaju u roku od 72 sata.
- (2) Obrasci za izvješćivanje o događajima su objavljeni na internet stranici BHDCA (www.bhdca.gov.ba).
- (3) Ako obrazac izvješća nije dostupan, bitne informacije mogu biti dostavljene u vidu pisma na adresu BHDCA.

Članak 10.

(Obveza o izvješćivanju)

- (1) Subjekti iz članka 6. stavak (1) ovog pravilnika moraju da izvijeste BHDCA o svakom događaju koji je naveden u članku 6. st. (2) i (3), u najkraćem mogućem roku, a u svakom slučaju najkasnije 72 sata nakon što su postali svjesni događaja, osim u slučaju izuzetnih **okolnosti (rat, zemljotres, poplava i druge elementarne nepogode usljed kojih prijeti opasnost ugrožavanja života i zdravlja ljudi)**.
- (2) Ukoliko okolnosti o događaju budu ocijenjene kao izuzetno opasne, BHDCA treba da bude obaviještena o najznačajnijim detaljima na najbrži mogući način (e-mail/telefon/faks), što u roku od 72 sata mora biti prapraćeno sa potpunim pisanim izvješćem.
- (3) Ako je početno izvješće nepotpuno u pogledu bilo koje informacije koja se zahtijeva ovim pravilnikom, sljedeće izvješće mora biti potpuno i poslato u roku od 72 sata od trenutka raspolaganja informacijama.
- (4) Sa izvješćem se postupa tako da se informacije iz izvješća koriste samo u svrhu unaprjeđenja sigurnosti, a nikako u druge svrhe, odnosno, da se odgovarajuće zaštititi povjerljivost identiteta podnositelja izvješća i osoba spomenutih u izvješću o događaju, s ciljem promoviranja "kulture pravičnosti".

Članak 11.

(Izvješćivanje unutar organizacije)

- (1) Na temelju uspostavljenog internog sustava izvješćivanja u okviru svojih organizacija, ovlaštena odgovorna osoba unutar zrakoplovne organizacije izvješća o događajima iz članka 6. stavak (2) i (3) i članka 7. stavak (3) ovog pravilnika pravodobno dostavlja BHDCA.
- (2) Odgovorna osoba unutar organizacije svaka tri mjeseca dostavlja BHDCA zbirne podatke o svim događajima o kojima je izvršeno izvješćivanje unutar organizacije. Izvješća se dostavljaju sukladno sadržaju koji je dat u Prilogu VII (Lista minimuma podataka/informacija sadržaja tromjesečnog izvješća o događajima) ovog pravilnika.
- (3) U slučaju kada uposlenik podnese izvješće koje potpada pod pojam događaja utvrđenog ovim pravilnikom, organizacija je dužna da ga obavijesti da li je isti upućen u BHDCA ili ne. Ako nije, a uposlenik smatra da treba biti,

ima pravo da zahtijeva da izvješće bude proslijedeno ili da ga osobno podnese u BHDCA.

- (4) Postupak, kojim se osigurava pravo individualnog podnošenja izvješća, mora biti ugrađen u postupak izvješćivanja organizacije, te jasno formuliran u relevantnim instrukcijama uposlenom osoblju.

Članak 12.

(Povjerljivo izvješćivanje)

- (1) Pojedinaac može podnijeti izvješće o događaju izravno u BHDCA ako smatra da je izvješće povjerljivo.
- (2) Ako podnositelj izvješća smatra da svoj identitet ne treba da otkrije, onda se takvo izvješće, sa oznakom "POVJERLJIVO", šalje u BHDCA, adresirano na "Generalni ravnatelj", dok koverat treba obilježiti kao "Osobno". Takvo izvješće bit će poštovano i postupit će se sa njim sukladno članku 14. i 17. ovog pravilnika.

DIO ČETVRTI - PROCJENA, OBRADA, ANALIZA I ČUVANJE PODATAKA O DOGAĐAJIMA

Članak 13.

(Postupci sa izvješćem unutar organizacije)

- (1) Organizacije navedene u članku 6. stavak (1) ovog pravilnika su dužne da propišu postupak prikupljanja, obrade, analize i čuvanja podataka o događaju, kako bi se utvrdile opasnosti za sigurnost koje su povezane s utvrđenim događajima ili sa skupinama događaja.
- (2) Izvješće o događaju mora biti u potpunosti obrađeno i analizirano od organizacije koja šalje izvješće prema BHDCA.
- (3) Na temelju te analize, svaka organizacija utvrđuje uzrok događaja, vrstu i stupanj ozbiljnosti događaja i odgovarajuće korektivne ili preventivne mjere, ako postoje, koje su potrebne zbog poboljšanja sigurnosti.
- (4) Nakon utvrđivanja odgovarajućih korektivnih ili preventivnih mjera, koje je potrebno poduzeti radi rješavanja stvarnih ili potencijalnih nedostataka u pogledu sigurnosti, organizacija mora:
- pravovremeno sprovesti tu mjeru i
 - uspostaviti postupak praćenja sprovođenja i djelotvornosti mjera.
- (5) Svaka organizacija svojim zaposlenicima i ugovornom osoblju redovno prosljeđuje informacije o analizi događaja i sprovođenju korektivnih ili preventivnih mjera proisteklih iz analize tih događaja.
- (6) Kada organizacija u rezultatima svoje analize događaja ili skupine događaja utvrdi stvarni ili potencijalni rizik po sigurnost, mora, u roku od 30 dana od dana podnošenja izvješća o događaju od strane podnositelja izvješća, poslati BHDCA izvješće koje sadrži:
- preliminarne rezultate analize događaja ili konačne rezultate analize ako je ista završena;
 - korektivne ili preventivne mjere koje organizacija treba poduzeti.
- (7) Konačne rezultate sprovedene analize organizacija dostavlja BHDCA, čim postanu dostupni i, u načelu, najkasnije tri mjeseca od podnošenja izvješća o događaju od strane podnositelja izvješća.
- (8) BHDCA može zatražiti od organizacije da joj dostavi preliminarne ili konačne rezultate analize nekog događaja o kojem je BHDCA obaviještena, a za isti nije dostavljena bilo koja analiza ili konačno izvješće.
- (9) Blagovremeno izvješćivanje BHDCA o rezultatima analize i poduzetim radnjama može umanjiti ili učiniti nepotrebnim izravno uključivanje BHDCA u istražne radnje.

Članak 14.

(Postupci sa izvješćima koji su primljeni u BHDCA)

- (1) BHDCA će obraditi izvješća koja su izravno proslijedena BHDCA, uključujući i izvješća podnijeta od strane osoblja BHDCA i "povjerljiva" izvješća za koje smatra da imaju, ili mogu imati, značajne posljedice na sigurnost, tako što će:
- odlučiti koji događaj zahtijeva analizu od strane BHDCA u cilju ispunjavanja propisanih nadležnosti;
 - analizirati primljeno izvješće o događaju i informirati podnositelja izvješća (ako je to moguće) o analizi događaja;
 - na temelju analize BHDCA, određuju odgovarajuće korektivne ili preventivne mjere potrebne za poboljšanje sigurnosti.
- (2) Postupak prikupljanja dodatnih informacija o događaju i analize događaja može sprovoditi tim koji je sastavljen od inspektora i drugih osoba sa potrebnim kvalifikacijama ili osoba iz BHDCA koje posjeduju autorizaciju za obavljanje tih zadataka i poslova, odnosno, osobe BHDCA koje rade na poslovima obveznog izvješćivanja o događajima (MOR).
- (3) Na temelju te analize, BHDCA utvrđuje uzrok događaja, vrstu i stupanj ozbiljnosti događaja i odgovarajuće korektivne ili preventivne mjere, ako postoje, koje su potrebne zbog poboljšanja sigurnosti.
- (4) Nakon utvrđivanja odgovarajućih korektivnih ili preventivnih mjera koje je potrebno poduzeti radi rješavanja stvarnih ili potencijalnih nedostataka u pogledu sigurnosti, BHDCA mora:
- pravovremeno sprovesti tu mjeru; i
 - uspostaviti postupak praćenja sprovođenja i djelotvornosti mjera.
- (5) BHDCA mora imati pristup obavljenoj analizi događaja od strane organizacije i na odgovarajući način će sprovoditi nadzor nad implementacijom mjera koje su poduzele organizacije na temelju interne analize ili mjera koje nalaže BHDCA nakon sprovedene analize događaja.
- (6) Ako BHDCA zaključi da sprovođenje i učinkovitost predloženih mjera, o kojima je izvješćena od strane organizacije, nisu prikladne za rješavanje stvarnih ili potencijalnih sigurnosnih nedostataka, BHDCA će naložiti organizaciji da poduzme i sprovede odgovarajuće dodatne mjere.
- (7) BHDCA koristit će podatke sa registratora podataka leta (FDR) samo ako je to potrebno u cilju odgovarajuće analize i istrage određenih događaja. Cilj korištenja tih podataka je dopuna i proširivanje informacija iz izvješća, a ne provjera istih.
- (8) BHDCA će odlučiti u kojim okolnostima će koristiti te podatke i zahtijevati od operatora da zadrži podatke sa FDR u periodu od 14 dana od dana događaja ili za duži period ako se drugačije odluči. BHDCA će u najkraćem mogućem vremenu obavijestiti organizaciju koja je dostavila izvješće kada zahtijeva takve podatke.
- (9) U slučaju da BHDCA primi izvješće o događaju iz organizacije za koji nije izvršena procjena i analiza, BHDCA vrši početnu procjenu i obradu istog i koordinira sa tom organizacijom na poduzimanju aktivnosti kako je to propisano člankom 13. ovog pravilnika.
- (10) Ako BHDCA zaključi da analiza događaja i predložene mjere o kojima je izvješćena od strane organizacije nisu prikladne za rješavanje stvarnih ili potencijalnih sigurnosnih nedostataka, BHDCA će sprovesti dodatnu analizu tog događaja.
- (11) Postupak prijema, obrade i analize prispjelih izvješća o događajima u BHDCA, odnosno, pohrana, razmjena i distribucija informacija o događajima, bit će detaljno

opisana u Instrukciji o obradi i analizi izvješća o događajima, koju će BHDCA naknadno propisati.

Članak 15.

(Nadležnosti BHDCA po pitanju izvješća o događajima)
BHDCA je nadležna za:

- a) Prijem, obradu, procjenu i analizu primljenih izvješća o događajima i, na temelju sprovedenih analiza, predlaganje odgovornim osobama BHDCA planiranje i sprovođenje stručnih i inspekcijskih nadzora.
- b) Praćenje načina i učinkovitosti sprovođenja mjera i sigurnosnih preporuka nastalih iz analize izvješća o događajima.
- c) Koordinaciju i nadgledanje napredovanja analize događaja koju sprovede organizacije do izrade konačnog izvješća.
- d) Pohranu i evidentiranje svih događaja, bez obzira na vrstu i klasifikaciju događaja;
- e) Kontinuirano nadgledanje svih prispijelih izvješća o događajima ili prethodno pohranjenih podataka iz izvješća ili prikupljenih informacija, u cilju uočavanja opasnosti ili moguće opasnosti po sigurnost i, na osnovu toga, predlaganje određenih mjera ili izvješćivanje nadležnih organa zaduženih za sigurnost.
- f) Redovno analiziranje baze podataka kako bi se uočili trendovi ili moguće opasnosti;
- g) Pretraživanje i analizu baze podataka na zahtjev osoblja zaposlenog u BHDCA, zainteresiranih strana ili jedinice za istragu nesreća i, na osnovu toga, po potrebi dostavljanje određenih informacija zainteresiranim stranama sukladno odredbama ovog pravilnika.
- h) Na temelju informacija dobijenih analizom izvješća o događajima, po potrebi, poduzimanje određenih mjera izmjene Državnog programa sigurnosti (SSP).

DIO PETI - EVIDENCIJA, ČUVANJE PODATAKA I RAZMJENA INFORMACIJA

Članak 16.

(Baza podataka)

- (1) BHDCA će uspostaviti bazu podataka o incidentima i vodit će evidenciju o svim relevantnim informacijama o nesrećama i ozbiljnim incidentima koje su prikupila ili izdala Jedinica za istraživanje nesreća i incidenata.
- (2) Minimalni podaci koji se unose u bazu podataka bazirat će se na sadržaju obrasca izvješća o događajima, koji je dat u Prilogu I ovog pravilnika.
- (3) BHDCA neće u bazu podataka unositi podatke o identitetu i adresi podnosioca izvješća.
- (4) BHDCA će uzeti u obzir potrebu za kompatibilnosti softvera svoje baze podataka sa softverima postojećih baza podataka drugih država i/ili država članica EU (*Eccairs*).
- (5) Organizacije će pohranjivati prikupljene podatke iz izvješća o događajima u odgovarajuću bazu podataka.
- (6) BHDCA će zaključiti poseban sporazum sa Jedinicom za istraživanje nesreća i incidenata, kojim će biti regulirano pitanje pristupa bazama podataka i razmjeni informacija, radi izvršavanja svojih propisanih dužnosti i odgovornosti koje su vezane za sigurnost.
- (7) Podaci iz baze podataka koristit će se za razvijanja statističkih podataka o razini sigurnosti, tendenciji kretanja tijekom vremena, izradu analiza i na osnovu toga, utvrđivanje potrebnih preventivnih i korektivnih mjera. Ako se analizom utvrde pitanja sigurnosti koja se tiču druge države, takve informacije prosljedit će se tijelu nadležnom u toj državi.

- (8) Sa informacijama iz baze podataka se postupa tako da se informacije koriste samo u svrhu unaprjeđenja sigurnosti i sprječavanje novih incidenata i nesreća, a nikako u druge svrhe, odnosno, da se odgovarajuće zaštiti povjerljivost identiteta podnosioca izvješća i osoba spomenutih u izvješću o događaju s ciljem promoviranja "kulture pravičnosti".

Članak 17.

(Zaštita podataka i izvora informacija)

- (1) Bez obzira na vrstu/klasifikaciju događaja, osobni podaci (imena ili adrese podnosioca izvješća o događaju) se nikad neće unositi u bazu podataka BHDCA.
- (2) Svaka organizacija mora osigurati da svi osobni podaci budu dostupni samo odgovornoj osobi u organizaciji zaduženoj za prijem, obradu i analizu događaja, a ostalom osoblju te organizacije samo kada je to apsolutno nužno za istragu događaja radi unaprjeđenja razine sigurnosti. Neidentificirane informacije, po potrebi, se mogu dostavljati i drugom osoblju u organizaciji.
- (3) BHDCA će pokrenuti krivični postupak protiv svih osoba za koje ima saznanja putem obveznog i dobrovoljnog izvješćivanja u slučajevima:
 - a) zlonamjernog ponašanja;
 - b) namjernog, teškog i ozbiljnog zanemarivanja očitog rizika i krajnjeg nedostatka profesionalne odgovornosti za primjenu brige koja je bila očito potrebna u datim okolnostima, koji uzrokuje predvidljivu štetu osobi ili imovini, ili koji značajno ugrožava razinu sigurnosti.
- (4) Zaposlenici u organizaciji i ugovorno osoblje koje izvijeste o događaju ili se spominju u izvješćima o događajima prikupljenim putem obveznog i dobrovoljnog izvješćivanja o događajima, ne smiju biti predmetom bilo kakvog kažnjavanja ili disciplinske odgovornosti od strane poslodavca ili organizacije za koju se te usluge pružaju, osim u slučajevima navedenim u stavku (3) točka a) i b) ovog članka.
- (5) Svaka organizacija, nakon sprovedenih konsultacija sa zaposlenicima ili predstavnicima zaposlenika, treba donijeti interni opći pravni akt koji opisuje kako se jamče i sprovede načela "kulture pravičnosti" u njihovoj organizaciji, a naročito načelo iz stavka (4) ovog članka. BHDCA može zatražiti preispitivanje internih akata organizacije prije njihova sprovođenja.
- (6) BHDCA će pratiti postupke ili implementaciju zahtjeva iz stavka (4) i (5) ovog članka.
- (7) Zaposlenici ili ugovorno osoblje organizacije mogu prijaviti BHDCA navodne ozljede pravila utvrđenih ovim člankom. Zaposlenici i ugovorno osoblje organizacije zbog prijava tih navodnih ozljeda ne smiju biti kažnjeni na bilo koji način.

Članak 18.

(Povjerljivost i uporaba informacija)

- (1) BHDCA, organizacije i drugi nadležni organi su dužni da osiguraju tajnost podataka i informacija o događajima, sukladno Zakonu o zaštiti tajnih podataka ("Službeni glasnik BiH", broj 54/05 i 12/09), te da ograniče njihovu uporabu na ono što je strogo neophodno za izvršavanje njihovih obveza u pogledu sigurnosti. U tom smislu, dobijene informacije će se koristiti samo u svrhu upravljanja rizicima, unaprjeđenja sigurnosti i sprječavanja novih incidenata i nesreća, odnosno, za analize sigurnosnih trendova koji mogu biti temelj za sigurnosne preporuke, mjere i direktive, kojima se rješavaju stvarni ili potencijalni sigurnosni nedostaci, bez pripisivanja krivice ili odgovornosti.

- (2) BHDCA će zaključiti poseban sporazum sa pravosudnim organima u BiH, kojim će biti regulirano pitanje osiguranja pravičnosti i povjerljivosti i uporaba informacija.

Članak 19.

(Razmjena i distribucija informacija pohranjenih u BHDCA bazi podataka)

- (1) BHDCA će osigurati da se iskustva, bazirana na sakupljenim podacima o događajima, razmjenjuju između država u cilju razvijanja reprezentativne i opće slike o tipičnim opasnostima i povezanim uzrocima, kao i sticanja uvida u trend kretanja sigurnosti u različitim područjima civilnog zrakoplovstva. Također, ovim će se omogućiti i sticanje sigurnosnih pouka iz izvješća o događajima.
- (2) BHDCA će prosljediti sve bitne informacije povezane sa sigurnosti odgovarajućim tijelima drugih država, u najkraćem mogućem roku, ako u toku prikupljanja podataka o događajima ili prilikom pohrane izvješća o događajima u bazu podataka ili sprovođenja analize događaja utvrdi da su te sigurnosne informacije od interesa za druge države ili da možda zahtijevaju poduzimanje sigurnosnih mjera druge države.
- (3) BHDCA će, na zahtjev Komisije EU ili na osnovu ECAA sporazuma, dostaviti Komisiji EU informacije i podatke koji se nalaze u BHDCA bazi podataka o događajima ukoliko utvrdi da su te informacije od interesa za Komisiju EU ili da možda zahtijevaju poduzimanje sigurnosnih mjera Komisije EU sukladno njenim nadležnostima.
- (4) Zainteresirane strane, navedene u Prilogu II ovog pravilnika, mogu zahtijevati pristup određenim informacijama sadržanim u BHDCA bazi podataka. Zainteresirane strane upućuju zahtjev za dostavu informacija BHDCA.
- (5) Iz sigurnosnih razloga, zainteresiranim stranama ne odobrava se izravan pristup BHDCA bazi podataka.

Članak 20.

(Obrađivanje zahtjeva i donošenje odluke)

- (1) Zahtjev za informacijama, koje se nalaze u BHDCA bazi podataka, podnose se u BHDCA na obrascima koji će biti publicirani na web stranici BHDCA. Obrasci zahtjeva obvezno sadrže elemente navedene u Prilogu III ovog pravilnika.
- (2) Prilikom prijema zahtjeva, BHDCA će provjeriti da li je:
 - a) zahtjev podnijela zainteresirana strana;
 - b) BHDCA nadležna za obradu tog zahtjeva;
 - c) zahtjev opravdan i ostvariv.
- (3) Ako BHDCA utvrdi da su druge države nadležne za rješavanje određenog zahtjeva, prenosi ga toj državi, prema potrebi.
- (4) Ako je zahtjev prihvatljiv, BHDCA određuje količinu i razinu informacija koje prosljeđuje zainteresiranoj strani. Informacije, koje se trebaju dostaviti zainteresiranim stranama, ograničavaju se samo na ono što je izričito zatraženo u zahtjevu. Informacije koje nisu povezane s vlastitom opremom, operacijama ili područjem djelatnosti zainteresirane strane, prosljeđuju se samo kao skupne ili neidentifikacijske informacije. Informacije koje nisu u skupnom obliku, mogu se prosljediti zainteresiranoj strani samo ako ta strana podnese detaljno pismeno obrazloženje. Te informacije koriste se samo sukladno zahtjevima navedenim u članku 16, 17. i 18. ovog pravilnika.
- (5) BHDCA zainteresiranim stranama navedenim u Prilogu II, točka (b), može prosljediti samo informacije koje se odnose na njihovu vlastitu opremu, operacije ili područje djelatnosti.

- (6) Kad BHDCA dobije zahtjev od zainteresirane strane koja je navedena u Prilogu II, točka (a), može donijeti generalnu odluku da informacije redovno prosljeđuje zainteresiranoj strani, pod uvjetom da:

- a) su tražene informacije povezane su s vlastitom opremom, operacijama ili područjem djelatnosti zainteresirane strane;
 - b) odluka ne dozvoljava pristup cijelom sadržaju baze podataka;
 - c) se odluka odnosi samo na neidentifikacijske informacije.
- (7) BHDCA zainteresiranim stranama može prosljedivati informacije u papirnatom obliku ili uporabom sigurnih elektroničkih načina komunikacije.
- (8) Zainteresirana strana koristi navedene informacije pod sljedećim uvjetima:
- a) zainteresirana strana koristi informacije samo u svrhu koja je navedenu u zahtjevu;
 - b) zainteresirana strana ne smije otkriti dobivene informacije bez pismenog odobrenja podnositelja izvješća o događaju i mora poduzeti sve potrebne mjere da osigura odgovarajuću povjerljivost dobijenih informacija.
- (9) Odluka o distribuciji informacija ograničena je samo na ono što je nužno potrebno korisniku tih informacija.
- (10) BHDCA vodi evidenciju o svim primljenim zahtjevima za dostavu informacija i o poduzetim mjerama na temelju tog zahtjeva.

Članak 21.

(Sadržaj izvješća o događajima)

- (1) Izvješća o događajima treba da sadrže minimalno informacije koje su navedene u Prilogu I ovog pravilnika.
- (2) BHDCA može uključiti u obrasce obveznog izvješća o događajima i dodatne informacije, osim onih koji su navedeni u stavku (1) ovog članka, u cilju dobijanja dodatnih informacija koje su bitne za analizu događaja. Sadržaj obrazaca obveznog izvješća o događajima i instrukcija za popunjavanje istih data je u Prilogu VI ovog pravilnika.
- (3) Izvješća o događajima moraju obvezno sadržavati, između ostalog, klasifikaciju rizika po sigurnost za dotični događaj.
- (4) Organizacije i BHDCA moraju uspostaviti postupke kontrole kvalitete postupaka unosa podataka u bazu podataka kako bi se poboljšala dosljednost unošenja podataka, posebno između prvih prikupljenih informacija i podataka iz izvješća koji se pohranjuju u bazu podataka.

DIO ŠESTI - GODIŠNJA IZVJEŠĆA I BROŠURE

Članak 22.

(Godišnje izvješće)

- (1) BHDCA će dostavljati sumarno godišnje izvješće o događajima, za koje je nadležna, Ministarstvu komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine, jednom godišnje, najkasnije do 30. siječnja za prethodnu godinu.
- (2) U cilju informiranja javnosti o razini sigurnosti zračne plovidbe u Bosni i Hercegovini, BHDCA će jednom godišnje, na internet stranici BHDCA, objavljivati godišnje izvješće o događajima/analizu sigurnosti, koji će u sebi sadržavati:
 - a) sumarni pregled o vrsti događaja sa neidentificiranim informacijama o događaju i druge informacije povezane sa sigurnosti o kojima je izviješteno putem sustava obveznog i dobrovoljnog izvješćivanja;
 - b) trendove;
 - c) poduzete mjere.

- (3) U cilju informiranja javnosti o razini sigurnosti zračne plovidbe u Bosni i Hercegovini, BHDCA će u kontinuitetu objavljivati rezultate analize izvješća o događajima sa neidentificiranim informacijama na internet stranici BHDCA (www.bhdca.gov.ba).
- (4) Neidentificirane informacije o događajima iz stavka (3) ovog članka će sadržavati osnovne pojedinosti konkretnog događaja, kao što je vrsta zrakoplova, usluge/uključena sredstva, faza leta i kratak opis događaja, učestalost, procjena rizika i sigurnosne preporuke.

Članak 23.

(Promoviranje kulture izvješćivanja o događajima)

BHDCA će na prikladan način vršiti promociju kulture izvješćivanja o događajima koja će se sastojati od:

- a) izdavanja pamfleta i postera,
- b) izdavanja brošura i biltena o sigurnosti,
- c) održavanje seminara/radionica, ili
- d) držanje predavanja industriji na određenu temu i davanje smjernica,
- e) adekvatnog osposobljavanja radnika BHDCA,
- f) redovnim dodatnim obukama (refresher trainings),
- g) posebnim ad hoc sastancima.

DIO SEDMI – PREKRŠAJNE ODREDBE

Članak 24.

(Opoziv, suspenzija dozvola i upozorenja)

- (1) BHDCA ima pravo trajno ili privremeno oduzeti dozvolu ili izdati upozorenje sukladno članku 89. Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 39/09).
- (2) Svrha ove radnje je povećanje sigurnost zračne plovidbe, a ne kažnjavanje imatelja dozvole.
- (3) Prilikom rješavanja svakog konkretnog slučaja BHDCA će uzeti u obzir sve važne informacije o okolnostima događaja o imatelju dozvole, potvrde, odobrenja ili ovlaštenja.

DIO OSMI – ZAVRŠNE ODREDBE I STUPANJE NA SNAGU

Član 25.

(Završne odredbe)

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o izvješćivanju o događajima ("Službeni glasnik BiH", broj 12/06 od 21.02.2006. godine), Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o izvješćivanju o događajima ("Službeni glasnik BiH", broj 13/09 od 16.02.2009. godine) i Pravilnik o preuzimanju određenih propisa europske zajednice o prijavljivanju događaja u civilnom zrakoplovstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 83/10 od 11.10.2010. godine).

Članak 26.

(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 1-3-02-625-1/15
07. srpnja 2015. godine
Banja Luka

Generalni ravnatelj
Dorđe Ratkovića, v. r.

PRIOLOG I

POPIS MINIMALNIH INFORMACIJA KOJE TREBA SADRŽAVATI IZVJEŠĆE O DOGAĐAJIMA

Napomena: Polja koja su data u obrascima za izvješćivanje o događajima moraju biti popunjena sa traženim informacijama. Ako BHDCA nije u mogućnosti unijeti te informacije jer ih nije zaprimila od organizacije ili podnosioca izvješća, u takva polja može se unijeti riječ: "nepoznato". Međutim, s ciljem unošenja kvalitetnih i odgovarajućih informacija u bazu podataka, uporabu

riječi "nepoznato" trebalo bi izbjegavati, a izvješće, gdje je to moguće, kasnije treba dopuniti određenim informacijama.

(1) ZAJEDNIČKA OBVEZNA POLJA KOJA TREBA POPUNITI

Prilikom evidentiranja svakog događaja koji se obvezno prijavljuje i, do najveće moguće mjere, svakog događaja koji se dobrovoljno prijavljuje, u odgovarajućim bazama podataka organizacije i BHDCA moraju osigurati na određeni način da evidentirana izvješća o događajima sadrže barem sljedeće informacije:

- 1) Naslov:
 - a) naslov;
- 2) Informacija koju treba klasificirati:
 - a) odgovorni subjekt,
 - b) broj predmeta/dosijea,
 - c) status događaja;
- 3) Kada se dogodio događaj:
 - a) UTC datum;
- 4) Gdje se dogodio događaj:
 - a) država/područje događaja,
 - b) lokacija događaja;
- 5) Klasifikacija događaja:
 - a) klasa događaja,
 - b) kategorija događaja;
- 6) Opis događaja:
 - a) jezik opisa događaja,
 - b) opis događaja;
- 7) Događaji:
 - a) vrsta događaja;
- 8) Klasifikacija rizika.

(2) POSEBNA OBVEZNA POLJA KOJA TREBA POPUNITI

2.1. Polja koja se odnose na informacije o zrakoplovu

Prilikom evidentiranja svakog događaja koji se obvezno prijavljuje i, do najveće moguće mjere, svakog događaja koji se dobrovoljno prijavljuje, u odgovarajućim bazama podataka organizacije i BHDCA moraju osigurati na određeni način da evidentirana izvješća o događajima sadrže barem sljedeće informacije koje se odnose na zrakoplov:

- 1) Identifikacija zrakoplova:
 - a) država registracije,
 - b) marka/model/serija,
 - c) serijski broj zrakoplova,
 - d) registracija zrakoplova,
 - e) pozivni znak;
- 2) Operacije zrakoplova:
 - a) operator,
 - b) vrsta operacije;
- 3) Opis zrakoplova:
 - a) kategorija zrakoplova,
 - b) vrsta pogona,
 - c) težinska skupina (MTOW);
- 4) Istorija leta:
 - a) posljednja točka polijetanja,
 - b) planirano odredište,
 - c) etapa leta;
- 5) Vremenski uvjeti:
 - a) relevantni vremenski uvjeti.

2.2. Polja koja se odnose na usluge u zračnoj plovidbi

Prilikom evidentiranja svakog događaja koji se obvezno prijavljuje i, do najveće moguće mjere, svakog događaja koji se dobrovoljno prijavljuje, u odgovarajućim bazama podataka organizacije i BHDCA moraju osigurati na određeni način da evidentirana izvješća o događajima sadrže barem sljedeće

informacije koje se odnose na uslugu u zračnoj plovidbi ili operativno okruženje:

- 1) Povezanost s ATM-om:
 - a) doprinos ATM-a,
 - b) narušena usluga (učinak na ATM uslugu);
- 2) Naziv ATS jedinice.

2.2.1. Razdvajanje s minimalnim prekršajem/nemogućnost razdvajanja i polja koja se odnose na prekršaj u zračnom prostoru

Prilikom evidentiranja svakog događaja koji se obvezno prijavljuje i, do najveće moguće mjere, svakog događaja koji se dobrovoljno prijavljuje, u odgovarajućim bazama podataka organizacije i BHDCA moraju osigurati na određeni način da evidentirana izvješća o događajima sadrže barem sljedeće informacije koje se odnose na razdvajanje s minimalnim prekršajem/nemogućnost razdvajanja ili na prekršaje u zračnom prostoru:

- 1) Zračni prostor:
 - a) vrsta zračnog prostora,
 - b) klasa zračnog prostora,
 - c) FIR/UIR naziv.

2.3. Polja koja se odnose na aerodrom

Prilikom evidentiranja svakog događaja koji se obvezno prijavljuje i, do najveće moguće mjere, svakog događaja koji se dobrovoljno prijavljuje, u odgovarajućim bazama podataka organizacije i BHDCA moraju osigurati na određeni način da evidentirana izvješća o događajima sadrže barem sljedeće informacije koje se odnose na događaje na aerodromu ili u operativnom okruženju:

- 1) Indikator lokacije (indikator lokacije ICAO-a);
- 2) Lokacija na aerodromu.

2.4. Polja koja se odnose na oštećenje zrakoplova ili ozljedu osobe

Prilikom evidentiranja svakog događaja koji se obvezno prijavljuje i, do najveće moguće mjere, svakog događaja koji se dobrovoljno prijavljuje, u odgovarajućim bazama podataka organizacije i BHDCA moraju osigurati na određeni način da evidentirana izvješća o događajima sadrže barem sljedeće informacije koje se odnose na oštećenje zrakoplova ili ozljedu osoba:

- 1) Ozbiljnost događaja:
 - a) najveća šteta,
 - b) stupanj ozljeda;
- 2) Ozljede osoba:
 - a) broj ozljeda na tlu (sa smrtnim ishodom, ozbiljne, manje),
 - b) broj ozljeda u zrakoplovu (sa smrtnim ishodom, ozbiljne, manje).

PRILOG II ZAINTERESIRANE STRANE

(a) Zainteresirane strane, kojima se informacije mogu davati na temelju odlučivanja za svaki slučaj posebno ili na osnovu generalne odluke, su:

- 1) Proizvođači: projektanti i proizvođači zrakoplova, motora, propelera i dijelova i uređaja zrakoplova i njihova udruženja; projektanti i proizvođači sustava upravljanja zračnim prometom (ATM) i njihovih sastavnih dijelova; projektanti i proizvođači sustava za pružanje usluga u zračnoj plovidbi (ANS) i njihovih dijelova; projektanti i proizvođači sustava i opreme koji se koriste na zračnoj strani aerodroma;
- 2) Održavanje: organizacije uključene u održavanje ili obnavljanje zrakoplova, motora, propelera, dijelova i uređaja zrakoplova; ugradnju, izmjene, održavanje, popravke, obnovu, provjeru u letu ili inspekciju

opreme za zrakoplovnu navigaciju; ili održavanje ili obnavljanje sustava zračne strane aerodroma, njegovih dijelova i opreme;

- 3) Operatori: zrakoplovne kompanije i zračni prijevoznici i udruženja zrakoplovnih kompanija i zračnih prijevoznika; operatori aerodroma i udruženja operatora aerodroma;
 - 4) Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi i pružatelji usluga posebnih funkcija ATM-a;
 - 5) Pružatelji aerodromskih usluga: organizacije zadužene za zemaljsko opsluživanje zrakoplova, uključujući opskrbu gorivom, pripremu dokumentacije o teretu, ukrcaj, odmrzavanje i tegljenje na aerodromu, te spašavanje i gašenje požara, kao i druge usluge u slučaju opasnosti;
 - 6) Organizacije za osposobljavanje/obuku u području zrakoplovstva (ATO);
 - 7) Organizacije iz drugih zemalja: državna zrakoplovna tijela (CAA) i tijela za ispitivanje nesreća iz drugih zemalja;
 - 8) Međunarodne zrakoplovne organizacije;
 - 9) Istraživanja: javni ili privatni istraživački laboratoriji, centri ili tijela, ili univerziteti koji su uključena u istraživanja ili studije o sigurnosti u zrakoplovstvu.
- (b) Zainteresirane strane kojima se informacije mogu davati na temelju odlučivanja za svaki slučaj posebno su:
- 1) Piloti (na osobnoj osnovi);
 - 2) Kontrolori zračnog prometa (na osobnoj osnovi) i drugo ATM/ANS osoblje koje obavlja poslove povezane sa sigurnosti;
 - 3) Inženjeri/tehničari/osoblje koje se bavi elektronikom u području sigurnosti zračnog prometa/rukovoditelji u području zrakoplovstva ili rukovoditelji aerodroma (na osobnoj osnovi);
 - 4) Strukovna predstavnička tijela osoblja koje obavlja poslove povezane sa sigurnosti.

PRILOG III SADRŽAJ ZAHTJEVA ZA DOSTAVU INFORMACIJA IZ BHDCA BAZE PODATAKA

- 1) Ime i prezime/naziv:
 - a) Funkcija/radno mjesto;
 - b) Organizacija;
 - c) Adresa;
 - d) Telefon;
 - e) E-pošta;
 - f) Datum;
 - g) Vrsta posla;
 - h) Kategorija podnositelja zahtjeva (vidjeti Prilog II ovog pravilnika).
- 2) Tražene informacije (navesti, što preciznije, koje se informacije žele dobiti; navesti relevantne datume/razdoblja o događajima/ informacijama za koje su strane zainteresirane);
- 3) Razlog zahtjeva;
- 4) Objasnite svrhu za koju će se informacije koristiti;
- 5) Datum do kojeg se želi dobiti tražena informacija;
- 6) Ispunjeni obrazac treba poslati na prikladan način, kako slijedi:
 - a) Poštom: BHDCA, Vojvode Pere Krece bb, 78 000 Banja Luka ili
 - b) E-mail: safety@bhdca.gov.ba/bhdca@bhdca.gov.ba ili
 - c) Fax: + 387 51 921 520
- 7) Pristup informacijama:

BHDCA neće prosljeđivati informacije ako one nisu tražene sukladno zahtjevima ovog pravilnika. Zainteresirane strane obvezuje sebe i svoju organizaciju da će ograničiti korištenje informacija samo u svrhu koju su opisali u točki 4). Informacije dostavljene na temelju ovog zahtjeva dostupne su samo u svrhe sigurnosti letenja, a ne u druge svrhe poput, posebno, pripisivanja krivice ili odgovornosti ili u komercijalne svrhe.

Podnositelj zahtjeva nema dopuštenje otkriti pružene informacije bilo kome bez pismene suglasnosti BHDCA.

Neispunjavanje ovih uvjeta može dovesti do odbijanja daljem pristupu informacijama iz BHDCA baze podataka, a prema potrebi i drugih sankcija.

8) Datum, mjesto i potpis.

PRIOLOG IV

LISTA PRIMJERA OZBILJNIH INCIDENTATA

Dolje navedeni incidenti su tipični primjeri incidenata za koje se može reći da pripadaju ozbiljnim incidentima. Lista nije potpuna i služi samo kao smjernica u vezi sa definicijom "ozbiljnih incidenata".

- 1) Blizak susret u zraku koji zahtijeva manevar izbjegavanja sa ciljem da se izbjegne sudar ili nesigurna situacija ili pri kojem bi postupak izbjegavanja predstavljao odgovarajuću radnju;
- 2) Kontrolirani let prema tlu koji je jedva izbjegnuto;
- 3) Prekinuto polijetanje na zatvorenoj ili zauzetoj poletno-sletnoj stazi, na rulnoj stazi, osim odobrenih operacija helikoptera, ili sa nedodijeljene poletno-sletne staze;
- 4) Polijetanje sa zatvorene ili zauzete poletno-sletne staze, sa rulne staze, osim odobrenih operacija helikoptera, ili sa nedodijeljene poletno-sletne staze;
- 5) Slijetanje ili pokušaj slijetanja na zatvorenu ili zauzetu poletno-sletnu stazu, na rulnu stazu, osim odobrenih operacija helikoptera, ili na nedodijeljenu poletno-sletnu stazu, nemogućnost postizanja predviđenih performansi za vrijeme polijetanja ili početnog penjanja;
- 6) Požar i dim u putničkom prostoru, u prostoru za tovar ili požar na motoru, čak iako su takvi požari ugašeni uporabom sredstava za gašenje;
- 7) Događaji kod kojih je letačka posada morala da koristi kisik za slučaj nužde;
- 8) Kvar na konstrukciji zrakoplova ili raspad motora, uključujući i nekontrolirane kvarove na turbinskom motoru, koji se ne klasificiraju kao nesreća;
- 9) Višestruki kvarovi jednog ili više sustava zrakoplova koji ozbiljno utječu na upravljanje zrakoplovom;
- 10) Slučajevi onesposobljenosti letačke posade tijekom leta;
- 11) Situacije u kojim količina goriva zahtijeva da pilot proglasi izvanredno stanje;
- 12) Upadi na poletno-sletnu stazu, klasificirani kao ozbiljnost A stupnja prema Priručniku o sprječavanju upada na poletno-sletnu stazu (ICAO doc 9870) a koji sadrži informacije o klasificiranju ozbiljnosti;
- 13) Incidenti pri polijetanju ili slijetanju;
- 14) Incidenti, kao što je slijetanje prije poletno-sletne staze, slijetanje sa zaustavljanjem preko kraja poletno-sletne staze ili izlijetanje bočno van granica poletno-sletne staze, kvarovi sustava, meteorološke nepogode, upravljanje zrakoplovom izvan odobrenih aerodinamičkih ograničenja ili druge pojave koje su mogle izazvati teškoće pri upravljanju zrakoplovom,

kvar više od jednog sustava u redundantnom sustavu koji je obavezan za vođenje leta ili navigaciju.

PRIOLOG V

DOGAĐAJI O KOJIMA SE IZVJEŠĆUJE

Lista ne može biti u potpunosti sveobuhvatna, pa ukoliko je procijenjeno da i neki drugi događaj ispunjava navedene uvjete, izvješće treba biti sastavljeno i o njemu.

Događaji o kojima treba izvjestiti su oni gdje je sigurnost operacija bila ili mogla biti ugrožena ili koja je mogla dovesti do nesigurnog stanja. Ukoliko u pogledu onog ko izvješćuje o događaju nije bilo ugrožavanja sigurnosti operacije, ali ako se ponavlja u različitim okolnostima i vjerojatno će prouzrokovati potencijalno nesigurno stanje, tada izvješće treba da bude podneseno. Ono za šta se procijeni da treba izvjestiti o jednoj klasi proizvoda ili uređaja, ne znači da se ne mora podnijeti izvješće i za ostale, a odsustvo ili prisustvo jednog faktora: ljudskog ili tehničkog, može transformirati događaj u nesreću ili ozbiljan incident.

Specifična operativna odobrenja, na primjer: RVSM, ETOPS, RNAV ili dizajn programa održavanja, može imati specifične zahtjeve za izvješćivanje o greškama ili nedostacima koji se odnose na to odobrenje ili program.

1. DOGAĐAJI U VEZI SA PROVOĐENJEM

OPERACIJA ZRAKOPLOVOM

A. Upravljanje zrakoplovom

- (1) Manevar izbjegavanja:
 - a) Opasnost od sudara sa drugim zrakoplovom, objektom, terenom ili nesigurna situacija kada je postupak izbjegavanja morao biti primijenjen.
 - b) Manevar izbjegavanja koji zahtijeva izbjegavanje sudara sa drugim avionom, terenom ili nekim objektom.
 - c) Manevar izbjegavanja da bi se izbjegle ostale nesigurne situacije.
- (2) Incident tijekom polijetanja ili slijetanja, uključujući slijetanje iz predostrožnosti ili prinudno slijetanje (dodir s terenom ispred poletno-sletne staze, istrčavanje van kraja ili jednu od strana poletno-sletne staze, polijetanje, prekinuto polijetanje, slijetanje ili pokušaj slijetanja na zatvorenu, zauzetu ili pogrešnu poletno-sletnu stazu, kao i neovlašten ulazak na poletno-sletnu stazu).
- (3) Nemogućnost postizanja predviđenih performansi tijekom polijetanja ili početnog penjanja.
- (4) Kritično mala količina goriva, nemogućnost transfera goriva ili korištenje ukupne količine uporabljivog goriva.
- (5) Gubitak kontrole upravljanja zrakoplovom (djelomični ili privremeni) iz bilo kojeg razloga.
- (6) Događaji blizu ili iznad brzine odluke (VI), koji su prouzrokovali opasnu ili potencijalno opasnu situaciju (prekinuto polijetanje, dodir repnim površinama zrakoplova, otkaz motora).
- (7) Produžavanje na drugi školski krug ili prilaz za slijetanje, koje je prouzrokovalo opasnu ili potencijalno opasnu situaciju.
- (8) Nenamjerno značajno odstupanje od brzine, namjeravane putanje ili visine (više od 300 ft) iz bilo kojeg razloga.
- (9) Snižavanje ispod visine odluke ili minimalne visine snižavanja bez uočavanja zahtijevanih vizuelnih karakteristika na zemlji.
- (10) Gubitak orijentacije o poziciji zrakoplova u odnosu na stvarnu poziciju ili u odnosu na drugi zrakoplov.
- (11) Poremećaj u komunikaciji između letačke posade ili između letačke posade i kabinske posade ili kontrole letenja.
- (12) Grubo slijetanje koje zahtijeva provjeru konstrukcije i stajnog trapa.

- (13) Prekoračenje granice neravnomjerne potrošnje goriva.
- (14) Netočno postavljanje koda nadzornog radara (*SSR code*) ili barometarskog tlaka na skali visinomjera.
- (15) Netočno programiranje, pogrešno unošenje podataka u opremu koja se koristi za navigaciju i proračun performansi zrakoplova ili korištenje netočnih podataka.
- (16) Netočan prijem ili tumačenje radiotelefonske poruke.
- (17) Neispravnost ili nedostatak u gorivnom sustavu koji ima utjecaj na snabdijevanje ili raspodjelu goriva.
- (18) Nenamjerno skretanje zrakoplova sa manevarskih površina aerodroma.
- (19) Sudar između zrakoplova i bilo kojeg drugog zrakoplova, vozila ili drugog objekta na zemlji.
- (20) Nenamjeran i/ili nepravilan rad bilo koje komande zrakoplova.
- (21) Nemogućnost postizanja namjeravane konfiguracije zrakoplova u bilo kojoj fazi leta (stajni trap i vrata istog, zakrilca, stabilizatori, predkrilca itd.).
- (22) Opasnost ili potencijalna opasnost koja nastaje kao posljedica bilo koje namjerne simulacije uvjeta otkaza u svrhu obuke ili provjere sustava.
- (23) Abnormalne vibracije.
- (24) Aktiviranje bilo kojeg osnovnog sustava za upozorenje povezanog sa manevaranjem zrakoplova, upozorenje na konfiguraciju, na prevučeni let, na prekoračenje brzine, osim ako je:
 - a) posada konačno ustanovila da je indikacija bila lažna, osiguravajući da lažno upozorenje nije dovelo do poteškoća ili opasnosti nastalom reakcijom posade na upozorenje;
 - b) rukovanjem zbog obuke ili u svrhu testiranja.
- (25) Aktiviranje sustava za upozorenje na blizinu zemlje (GPWS/TAWS) kada:
 - a) zrakoplov dolazi u neposrednu blizinu zemlje više nego što je bilo planirano ili predviđeno; ili
 - b) upozorenje se desilo u instrumentalnim meteorološkim uvjetima (IMC) ili noću, i ustanovljeno da je izazvano velikom stopom snižavanja (Mode 1); ili
 - c) upozorenje je rezultat propusta u neselektiranju stajnog trapa ili zakrilaca na odgovarajućim točkama u prilazu na slijetanje (Mode 4); ili
 - d) bilo koja poteškoća ili opasnost koja je nastala ili je mogla nastati kao rezultat reakcije posade na upozorenje, na primjer: moguće smanjenje razdvajanja od ostalog prometa. Ovo može podrazumijevati upozorenje bilo kog moda ili tipa, kao što je: pravo, neprilika ili lažno.
- (26) GPWS/TAWS 'upozorenje' pri bilo kojoj poteškoći ili opasnosti koja se pojavila ili mogla da se pojavi kao rezultat reakcije posade zrakoplova na 'upozorenje'.
- (27) Zvučno i vizuelno upozorenje sustava za izbjegavanje sudara u zraku (ACAS-RA) posadi za izbjegavanje potencijalnog sudara zrakoplova.
- (28) Incident izazvan udanim valom mlaznog motora ili motora sa propelerom koji je doveo do značajnog oštećenja ili ozbiljne ozljede.

B. Izvanredne situacije

- (1) Vatra, eksplozija, dim sa otrovnim ili škodljivim isparenjem, iako je vatra bila ugašena.
- (2) Korištenje bilo koje nestandardne procedure od letачke i kabinske posade tijekom izvanredne situacije kada:

- a) procedura postoji ali nije korištena;
 - b) procedura ne postoji;
 - c) procedura postoji ali je nekompletna ili neodgovarajuća;
 - d) procedura je neadekvatna;
 - e) neadekvatna procedura je korištena.
- (3) Neadekvatnost bilo koje procedure utvrđene u cilju korištenja u izvanrednim situacijama, uključujući i kada se koristi u svrhu održavanja, obuke ili testa.
 - (4) Slučaj koji dovodi do evakuacije zrakoplova u opasnosti.
 - (5) Nagli gubitak tlaka u kabini zrakoplova.
 - (6) Korištenje bilo koje opreme ili propisanih postupaka za izvanredne situacije da bi se situacija prevazišla.
 - (7) Slučaj koji dovodi do proglašenja izvanredne situacije ('Mayday' ili 'Pan').
 - (8) Otkaz bilo kojeg sustava ili opreme za izvanredne situacije, uključujući sva izlazna vrata i osvjetljenje kada se koriste u svrhu održavanja, obuke ili testa.
 - (9) Slučajevi koji zahtijevaju korištenje kiseoničke opreme od strane bilo kojeg člana posade.

C. Onesposobljavanje posade

- (1) Onesposobljavanje bilo kojeg člana letачke posade, uključujući slučajeve koji se dogode prije polijetanja, ako se smatra da je to moglo dovesti do onesposobljavanja istog poslije polijetanja.
- (2) Onesposobljavanje bilo kojeg člana kabinske posade koje ih čini nesposobnim da vrše osnovne dužnosti u izvanrednim situacijama.

D. Ozljede

Događaji, koji vode, ili su mogli da dovedu do značajnih ozljeda putnika ili članova posade, ali za koje se ne smatra da treba da bude izvješteni kao nesreća.

E. Meteorologija

- (1) Udar munje koji dovodi do oštećenja zrakoplova, gubitka ili neispravnosti bilo koje opreme.
- (2) Udar grada koji dovodi do oštećenja zrakoplova, gubitka ili neispravnosti bilo koje opreme.
- (3) Nailazak na jaku turbulenciju koji dovodi do ozljede putnika ili zahtijeva provjeru konstrukcije zrakoplova zbog turbulencije.
- (4) Nailazak na smicanje vjetra.
- (5) Nailazak na zaledivanje koje dovodi do teškoća pri upravljanju zrakoplovom, oštećenja zrakoplova i gubitka ili neispravnosti bilo koje bitne opreme.

F. Sigurnost civilnog zrakoplovstva (*Security*)

- (1) Nezakonito ometanje zrakoplova (uključujući prijetnju bombom ili otmicu).
- (2) Teškoće u kontroliranju opijenog, nasilnog ili neposlušnog putnika.
- (3) Pronalazak slijepog putnika.

G. Ostali događaji

- (1) Slučajevi specifičnih vrsta događaja, o kojima se pojedinačno ne bi trebalo izvješćivati, ali koji zbog učestalosti pojavljivanja čine potencijalnu opasnost.
- (2) Sudar sa pticama koji dovodi do oštećenja zrakoplova ili gubitka ili neispravnosti bilo koje bitne opreme.
- (3) Nailazak na vrtložnu turbulenciju.
- (4) Bilo koji drugi događaj koji ugrožava ili je mogao da ugrozi zrakoplov ili njegove putnike u zraku ili na zemlji.

2. DOGAĐAJI U VEZI S TEHNIČKIM UVJETIMA, ODRŽAVANJEM I POPRAVKOM ZRAKOPLOVA

A. Strukturalni otkazi

Nije potrebno izvješće o svim strukturalnim otkazima. Zahtijeva se mišljenje stručnih osoba da odluče da li je otkaz dovoljno ozbiljan da se o njemu podnese izvješće.

U razmatranje se moraju uzeti sljedeći slučajevi:

- (1) Oštećenje na glavnim strukturalnim elementima koji nisu označeni kao otporni na oštećenje (elementi sa ograničenim rokom trajanja). Glavni strukturalni elementi su oni koji značajno doprinose podnošenju opterećenja u letu i na zemlji i čiji otkaz može dovesti do katastrofalnog otkaza zrakoplova.
- (2) Neispravnost ili oštećenje koji premašuju dozvoljena oštećenja na glavnom elementu strukture, koji je bio označen kao tolerantan na oštećenje.
- (3) Neispravnost ili oštećenje koje prelazi dozvoljenu toleranciju strukturalnog elementa čiji otkaz može smanjiti čvrstinu strukture do tog stupnja da se zahtijevane granice flatera krila ili divergencije krila ne mogu više postići.
- (4) Neispravnost ili oštećenje elementa strukture, koje može dovesti do odvajanja dijelova koji mogu povrijediti putnike zrakoplova.
- (5) Neispravnost ili oštećenje elementa strukture koje može ugroziti pravilan rad sustava.
- (6) Gubitak bilo kojeg dijela strukture zrakoplova u letu.

B. Sustavi zrakoplova

Opći kriterij primjenjiv na sve sustave zrakoplova je:

- (1) Gubitak, značajan otkaz ili nedostatak bilo kojeg sustava, podsustava ili kompleta opreme, kada standardne radne procedure ne mogu biti izvršene na zadovoljavajući način.
- (2) Nemogućnost posade da kontrolira sustav:
 - a) nekomandovana radnja;
 - b) nekorektna i/ili nepotpuna reakcija, uključujući ograničenje kretanja ili krutost;
 - c) mehaničko odvajanje ili otkaz.
- (3) Otkaz ili neispravnost jedne funkcije sustava (jedan sistem može obuhvatiti nekoliko funkcija).
- (4) Smetnje unutar ili između sustava.
- (5) Otkaz ili neispravnost zaštitnih uređaja sustava u slučaju opasnosti.
- (6) Gubitak udvojenog sustava.
- (7) Bilo koji događaj koji dovodi do nepredviđenog rada sustava.
- (8) Gubitak, značajna neispravnost ili nedostatak u glavnom sustavu, podsustavu ili kompletu opreme - za tipove zrakoplova sa jednim glavnim sustavom, podsustavom ili kompletom opreme.
- (9) Gubitak, značajna neispravnost ili nedostatak u vise glavnih sustava, podsustava ili kompleta opreme - za tipove zrakoplova sa više neovisnih glavnih sustava, podsustava ili kompleta opreme.
- (10) Aktiviranje bilo kojeg osnovnog sustava za opasnost povezanog sa sustavima zrakoplova ili opreme, osim ako je posada konačno ustanovila da je indikacija bila lažna, osiguravajući da lažno upozorenje nije dovelo do poteškoća ili opasnosti nastalih od reakcije posade na upozorenje.
- (11) Curenje hidrauličnog ulja, goriva, ulja ili ostalih tečnosti koji su doveli do opasnosti od vatre ili moguće opasne kontaminacije strukture zrakoplova, sustava, opreme ili opasnosti za putnike.

- (12) Neispravnost ili nedostatak bilo kojeg sustava za indikaciju kada je to dovelo do mogućnosti dovođenja u zabludu posade u pogledu indikacije.
- (13) Bilo koji otkaz, neispravnost ili nedostatak ako se dogodio u kritičnim fazama leta i bitnim za rad tog sustava.
- (14) Događaji sa značajnim umanjnjem stvarnih performansi zrakoplova u poređenju sa odobrenim performansama koji su doveli do opasne situacije, uključujući akciju kočenja, potrošnju goriva i sl.
- (15) Asimetrija kontrola leta zrakoplova (zakrilca, predkrilca, spojleri).

C. Događaji vezani za određene sustave zrakoplova

Događaji vezani za specifičan sustav o kojem se izvješćuje su:

- (1) **Sustav za klimatizaciju/ventilaciju:**
 - a) potpuni gubitak hlađenja elektronike zrakoplova;
 - b) gubitak tlaka u kabini zrakoplova.
- (2) **Sustav za automatsko upravljanje letom:**
 - a) otkaz sustava za automatsko upravljanje letom;
 - b) značajne poteškoće posade da kontrolira zrakoplov povezanim sa radom sustava za automatskim upravljanjem letom;
 - c) otkaz bilo kojeg uređaja za isključenje sustava za automatsko upravljanje letom;
 - d) nekomandovana promjena moda sustava za automatsko upravljanje letom.
- (3) **Komunikacija:**
 - a) otkaz ili nedostatak sustava za obraćanje putnicima koji je doveo do gubitka ili nedovoljne čujnosti;
 - b) totalni gubitak radio-komunikacije u letu.
- (4) **Električni sustav:**
 - a) gubitak jednog električnog sustava (AC or DC);
 - b) potpuni gubitak ili gubitak više od jednog sustava za stvaranje električne energije;
 - c) otkaz pomoćnog sustava za stvaranje električne energije.
- (5) **Kokpit/Kabina/Kargo:**
 - a) gubitak kontrole pilotskog sjedišta tijekom leta;
 - b) otkaz bilo kojeg sustava u nuždi ili opreme, uključujući signalni sustav za evakuaciju u nuždi (sva izlazna vrata, osvjetljenje u slučaju nužde);
 - c) gubitak mogućnosti kargo sustava za utovar.
- (6) **Sustav za zaštitu od požara:**
 - a) upozorenje na požar, osim onih odmah potvrđenih kao lažnih;
 - b) neuočeni otkaz ili nedostatak sustava za detekciju dima (zaštitu od požara), koji može voditi ka gubitku i umanjnju detekcije dima (zaštite od požara);
 - c) izostanak upozorenja u slučaju stvarnog požara ili dima.
- (7) **Komande leta zrakoplova:**
 - a) asimetrija zakrilaca, predkrilaca, spojlera, itd;
 - b) ograničenje kretanja, krutost ili slaba ili zakašnjela reakcija u radu sustava osnovnih komandi leta ili njihovih trimera i sustava za blokadu;
 - c) nekomandovano kretanje površina komandi leta;
 - d) vibracije površina komandi leta uočenih od posade;
 - e) mehaničko odvajanje komandi leta ili otkaz;

- f) značajne smetnje kod normalnog upravljanja zrakoplovom ili umanjene kvaliteta upravljanja.
- (8) **Gorivni sustav:**
- neispravnost sustava za indikaciju količine goriva koji dovodi do totalnog gubitka ili pogrešne indikacije količine goriva u zrakoplovu;
 - curenje goriva koje dovodi do značajanog gubitka, opasnosti od požara i značajne kontaminacije opreme;
 - neispravnost ili nedostatak sustava za izbacivanje goriva koji dovodi do nenamjernog gubitka značajne količine goriva, opasnosti od požara, opasne kontaminacije opreme ili nemogućnosti izbacivanja goriva;
 - neispravnost ili nedostatak gorivnog sustava koji ima značajan efekat na snabdijevanje gorivom i/ili distribuciju;
 - nemogućnost pretakanja ili korištenja ukupne količine uporabljivog goriva.
- (9) **Hidraulični sustav:**
- gubitak jednog hidrauličnog sustava (ETOPS samo);
 - otkaz sustava za izolaciju;
 - gubitak više od jednog hidrauličnog sustava;
 - otkaz pomoćnog hidrauličnog sustava;
 - nenamjerno izvlačenje turbine pokretane zračnom strujom.
- (10) **Sustav za detekciju/zaštitu od zaleđivanja:**
- neopaženi gubitak ili umanjene kvaliteta rada sustava za zaštitu/otklanjanje zaleđivanja;
 - gubitak više od jednog sustava za grijanje pitot cijevi;
 - nemogućnost simetričnog odleđivanje krila;
 - abnormalno nagomilavanje leda koje ima značajne posljedice na performanse ili kvalitete upravljanja zrakoplovom;
 - značajno umanjene vidnog polja letачке posade.
- (11) **Indikacije/upozorenja/sustavi za registriranje:**
- neispravnost bilo kojeg sustava za indikaciju otkaza, kada mogućnost pogrešnih indikacija letачkoj posadi može dovesti do neodgovarajućih radnji sa osnovnim sustavima;
 - gubitak funkcije crvenog upozorenja u nuždi;
 - gubitak ili neispravnost više od jednog displeja ili kompjutera uključenog u funkciju displeja/upozorenja za pilotsku kabinu sa displejima.
- (12) **Sustav stajnog trapa/kočnica/gume na točkovima:**
- požar na kočnicama;
 - značajan gubitak sile kočenja;
 - nesimetrično kočenje koje vodi do značajnog odstupanja po pravcu;
 - otkaz sustava izvlačenja stajnog trapa slobodnim padom (uključujući tijekom planiranih provjera);
 - nekomandirano izvlačenje/uvlačenje nogu ili vrata stajnog trapa;
 - višestruko pucanje guma stajnog trapa.
- (13) **Navigacijski sustav (uključujući sustav za precizni prilaz) i sustavi podataka tijekom leta:**
- potpuni gubitak ili višestruki otkaz navigacijske opreme;
 - totalni gubitak ili višestruki otkaz sustava za zračne podatke;
- značajno obmanjujuće indikacije;
 - značajne navigacijske greške prouzrokovane unošenjem netočnih podataka ili greškama baze podataka;
 - neočekivano odstupanje u horizontalnoj ili vertikalnoj putanji koji nisu izazvani greškom pilota;
 - problemi sa zemaljskim navigacijskim sredstvima koji vode ka značajnim navigacijskim greškama, a nisu povezani sa prelaskom sa inercijalnog na radio-navigacijski način rada.
- (14) **Kisik za presurizaciju zrakoplova:**
- gubitak snabdijevanja kisikom u pilotskoj kabini - za zrakoplov sa kabinom pod tlakom;
 - gubitak snabdijevanja kisikom značajnog broja putnika (više od 10%), uključujući i slučajeve gubitka snabdijevanja kisikom tijekom održavanja, ili u svrhu obuke ili provjere.
- (15) **Sustav odvođenja zraka sa motora:**
- curenje vrućeg zraka sa motora koje je rezultiralo upozorenjem na požar ili strukturalnim oštećenjem;
 - gubitak svih sustava za odvođenje zraka sa motora;
 - otkaz sustava za detekciju curenja zraka na motoru.
- D. Pogonska grupa (motor, elisa) i pomoćna pogonska grupa (APU)**
- Otkaz motora, gašenje motora ili neispravnost bilo kojeg dijela motora.
 - Prekoračenje dozvoljenog broja obrtaja ili nemogućnost kontrole brzine bilo koje komponente sa velikom brzinom okretanja (pomoćna pogonska grupa, zračni starter, zračni turbinski motor, elisa ili rotor).
 - Otkaz ili neispravnost bilo kojeg dijela motora ili pogonske grupe koji je doveo do:
 - odvajanja komponenata ili dijelova motora;
 - nekontroliranog unutrašnjeg ili spoljnog požara ili izbijanja vrućih gasova;
 - pogonska snaga u suprotnom pravcu od zahtijevane komande pilota;
 - otkaza ili nekontroliranog rada sustava za skretanja mlaza motora;
 - nemogućnosti kontrole snage, potiska ili broja obrtaja motora;
 - otkaza strukture nosača motora;
 - djelomičnog ili potpunog gubitka glavnog dijela pogonske grupe;
 - vidljivog gustog dima ili koncentracije otrovnih produkata dovoljnim da onemogućuje posadu ili putnike;
 - nemogućnosti gašenja motora normalnim procedurama;
 - nemogućnosti ponovnog paljenja ispravnog motora.
 - Nekomandovani gubitak potiska/snage, promjene ili oscilacije koje su klasificirane kao gubitak kontrole potiska/snage (LOTC):
 - za zrakoplove sa jednim motorom;
 - gdje se smatra da je pretjerana za primjenu; ili
 - gdje ovo može utjecati na više od jednog motora na avionu sa više motora, posebno u slučaju aviona sa dva motora;

- d) za avione sa više motora, gdje isti ili sličan tip motora korišten u primjeni gdje bi događaj trebao biti razmotren kao potencijalno opasan ili kritičan.
- (5) Bilo koji otkaz dijela sa ograničenim vremenom uporabe prouzrokujući zamjenu prije isteka vremena uporabe.
- (6) Otkaz zajedničkog porijekla koji može izazvati gašenje motora u zraku sa velikom vjerojatnošću postojanja mogućnosti gašenja više od jednog motora u istom letu.
- (7) Nekontrolirani ili nepravilni rad ograničivača motora ili kontrolnog uređaja.
- (8) Prekoračenje parametara motora.
- (9) Oštećenje nastalo udarom stranog predmeta (FOD).

Propeleri i transmisija

- (10) Otkaz ili neispravnost bilo kojeg dijela elise ili pogonske grupe koji dovodi do:
 - a) prekoračenja broja obrtaja elise;
 - b) stvaranja prevelikog otpora;
 - c) potiska u suprotnom pravcu od komandovanog od strane pilota;
 - d) odvajanja elise ili bilo kojeg glavnog dijela elise;
 - e) nekomandovanog postavljanja koraka elise ispod uspostavljenog minimuma u letu - pozicija malog koraka
 - f) kvar koji dovodi do prevelike neravnoteže;
 - g) nemogućnosti postavljanja propelera na jedrenje;
 - h) nemogućnosti komandovanja promjenom koraka elise;
 - i) nekomandovane promjene koraka;
 - j) nekontrolirane fluktuacije torka ili brzine;
 - k) oslobađanje od nisko-energetskih dijelova.

Rotori i transmisija

- (11) Oštećenje glavnog reduktora rotora koji može dovesti do odvajanja u letu sklopa rotora, i/ili kvara kontrole upravljanja rotorom.
 - (12) Oštećenje repnog rotora, pogona i ekvivalentnih sustava.
- Pomoćna pogonska grupa (APU)**
- (13) Gašenje ili otkaz pomoćne pogonske grupe (APU) kada se zahtijeva da bude na raspolaganju po radnim zahtjevima (ETOPS, MEL).
 - (14) Nemogućnost gašenja pomoćne pogonske grupe (APU).
 - (15) Prekoračenje brzine okretanja APU.
 - (16) Nemogućnost pokretanja APU iz operativnih razloga.

E. Ljudski faktor

Ljudski faktor podrazumijeva svaki incident, gdje bilo koja karakteristika ili neadekvatnost dizajna zrakoplova dovodi do greške prilikom korištenja, što dalje može dovesti do opasnih ili katastrofalnih posljedica.

F. Ostali događaji

- (1) Događaj koji se uobičajeno ne smatra bitnim za izvješćivanjem (oprema kabine, sustav za pitku vodu), gdje okolnosti dovode do ugrožavanja zrakoplova ili njegovih putnika.
- (2) Bilo koji drugi slučaj koji može ugroziti zrakoplov ili utjecati na sigurnost putnika zrakoplova ili ljudi ili imovine u blizini zrakoplova ili na zemlji.
- (3) Bilo koji incident gdje karakteristike ili neadekvatnost dizajna zrakoplova mogu dovesti do pogrešnog korištenja koje može doprinijeti opasnim ili katastrofalnim efektima.
- (4) Vatra, eksplozija, dim ili toksični ili štetni gasovi.
- (5) Greška ili nedostatak sustava obraćanja putnicima koji rezultuju gubitkom ili nečujnošću sustava obraćanja putnicima.
- (6) Gubitak kontrole nad pilotskim sjedištem tijekom leta.

G. Događaji u vezi održavanja i popravke zrakoplova

- (1) Netočno sklapanje dijelova ili komponenti zrakoplova koje je utvrđeno tijekom pregleda ili ispitivanja.
- (2) Čuvenje vrućeg zraka sa motora koje dovodi do oštećenja strukture.
- (3) Bilo koja neispravnost dijela sa ograničenim rokom trajanja koji je prouzrokovao zamjenu prije završetka predviđenog roka uporabe.
- (4) Bilo koje oštećenje ili pogoršanje (lomovi, pukotine, korozija, razdvajanje veza) koje se desilo iz bilo kojeg uzroka (kao što su lepršanje krilaca, gubitak krutosti ili lom strukture) na:
 - a) osnovnoj strukturi ili glavnim strukturalnim elementima gdje takvo oštećenje prevazilazi dozvoljene limite određene u priručniku za opravku, i zahtijeva opravku ili potpunu ili djelomičnu zamjenu elementa;
 - b) sekundarnoj strukturi koja zbog toga ugrožava ili može ugroziti zrakoplov;
 - c) motoru, elisi ili sustavu rotora helikoptera.
- (5) Bilo koji otkaz ili neispravnost bilo kojeg sustava ili opreme, ili oštećenje pronađeno kao rezultat pridržavanja direktive o plovidbenosti ili drugim obveznim instrukcijama izdatim od strane zrakoplovnih vlasti, gdje:
 - a) je to uočeno prvi put izvješćivanjem organizacije koja se pridržava direktive;
 - b) bilo koje naknadno pridržavanje direktive (saglasnosti), koje prelazi dozvoljene granice u određenoj instrukciji i/ili objavljenim popravljenim/ispavljenim procedurama koje nisu dostupne.
- (6) Kvar bilo kog sustava ili opreme za izvanredne situacije, uključujući sva izlazna vrata i osvjetljenje, da se izvrši na zadovoljavajući način, uključujući trenutak kad počine uporaba za održavanje ili test.
- (7) Nepridržavanje ili značajne greške u pridržavanju sa zahtijevanim procedurama održavanja.
- (8) Proizvodi, dijelovi, uređaji i materijali nepoznatog ili sumnjivog porijekla.
- (9) Obmanjujući, netočni ili nedovoljni podaci o održavanju ili procedure koje mogu dovesti do grešaka u održavanju.
- (10) Otkaz, neispravnost ili nedostatak zemaljske opreme koja se koristi za ispitivanje ili provjeru sustava zrakoplova, kada zahtijevane procedure za rutinske preglede i provjere nisu jasno identificirale problem, što je dovelo do opasne situacije.

3. DOGAĐAJI U VEZI SA AERODROMIMA I ZEMALJSKIM USLUGAMA**A. Aerodrom i objekti aerodroma**

- (1) Značajno prosipanje goriva tijekom punjenja gorivom zrakoplova.
- (2) Punjenje netočne količine goriva, sa vjerojatnošću značajnog efekta na ostajanje zrakoplova u letu, performanse, balans ili strukturalnu čvrstoću.

B. Postupanje s putnicima, prtljagom i teretom

- (1) Značajna kontaminacija strukture zrakoplova, sustava i opreme nastalih od transporta prtljaga ili tereta.
- (2) Nepravilno ukrcavanje putnika, prtljaga ili tereta, sa vjerojatnošću značajnog efekta na masu i/ili balans zrakoplova.
- (3) Nepravilno skladištenje prtljaga ili tereta (uključujući ručni prtljag) sa vjerojatnošću dovođenja, na bilo koji način u opasnost zrakoplova, njegovu opremu ili putnike ili ometanje evakuacije u nuždi.

- (4) Neadekvatno skladištenje kontejnera za teret ili ostalih većih stavki tereta.
- (5) Transport ili pokušaj transporta opasnih materija u suprotnosti sa propisanim procedurama, uključujući označavanje i pakiranje opasnih materija.

C. Zemaljsko opsluživanje zrakoplova

- (1) Otkaz, neispravnost ili nedostatak zemaljske opreme korištene za ispitivanje ili provjeru sustava zrakoplova, kada zahtijevane procedure za rutinske preglede i provjere nisu jasno identificirale problem što je dovelo do opasne situacije.
- (2) Nepridržavanje ili značajne greške u postupanju sa zahtijevanim procedurama servisiranja.
- (3) Ukrcavanje kontaminirane ili netočne vrste goriva ili ostalih važnih tekućina (uključujući kiseonik i pitku vodu).

4. DOGAĐAJI U VEZI SA USLUGAMA I OBJEKTIMA U ZRAČNOJ PLOVIDBI

Događaji u vezi sa uslugama i objektima u zračnoj plovidbi, koji predstavljaju stvarnu ili potencijalnu opasnost za sigurnost, moraju biti izvješteni. Ovo neće spriječiti izvješćivanje o bilo kojem događaju, situaciji ili okolnostima koji, ako su ponavljani u različitim ali vjerojatnim okolnostima ili dozvoljenim da nastave neispravljani, mogu izazvati opasnost za sigurnost zrakoplova.

A. Mogućnost sudara zrakoplova (obuhvata posebne situacije gdje su jedan zrakoplov i drugi zrakoplov/teren/vozilo/osoba ili objekat opaženi da su blizu jedan drugog):

- (a) narušavanje minimalnog razdvajanja;
- (b) neadekvatno razdvajanje;
- (c) blizak kontrolirani let u teren (blizak CFIT);
- (d) neovlašteni ulazak na poletno-sletnu stazu gdje je manevar izbjegavanja bio potreban.

B. Mogućnost sudara ili blizak susret (obuhvata specifičnu situaciju koja može da preraste u nesreću ili blizak sudar ako je drugi zrakoplov u blizini):

- (1) Neovlašteni ulazak na poletno-sletnu stazu gdje manevar izbjegavanja nije bio potreban;
- (2) Izljetanje zrakoplova van poletno-sletne staze;
- (3) Odstupanje zrakoplova od odobrenja ATC;
- (4) Odstupanje zrakoplova od odgovarajućih pravila upravljanja zračnim prometom (ATM):
 - (a) odstupanje zrakoplova od odgovarajućih objavljenih ATM procedura;
 - (b) neovlašteni ulazak u zračni prostor;
 - (c) odstupanje zrakoplova od nošenja odgovarajuće ATM opreme i rukovanja istom, koja se koristi sukladno odgovarajućim propisima.

C. TM - specifični događaji (obuhvata situacije kada je osiguranja sigurnih ATM usluga bilo narušeno, ali sigurnost operacija zrakoplova nisu bile ugrožene):

- (1) Nemogućnost osiguranja usluga upravljanja zračnim prometom (ATM);
- (2) Nemogućnost osiguranja usluga službe zračnog prometa (ATS);
- (3) Nemogućnost osiguranja usluga upravljanja zračnim prostorom;
- (4) Nemogućnost osiguranja usluga upravljanja protokom zračnog prometa;
- (5) Otkaz rada sredstava veze;
- (6) Otkaz funkcije nadgledanja;
- (7) Otkaz funkcija obrade podataka i distribucije;
- (8) Otkaz funkcija navigacije;
- (9) Sustavi sigurnosti ATM.

D. Neispravnost ili pogoršanje kvaliteta rada navigacijske i radio-komunikacijske opreme službe kontrole zračnog prometa (ATC).

E. Zrakoplov je bio ili mogao biti izložen opasnosti zbog nem F. Preopterećenje rada službe kontrole zračnog prometa (ATC).

G. Otkaz ili neplanirano gašenje glavnog operativnog kompjuterskog sustava ATC koji je rezultirao narušavanjem normalnog toka z

- (1) Nekorektne, neadekvatne ili pogrešne informacije iz bilo kojeg zemaljskog izvora (služba kontrole zračnog prometa - ATC, automatsko emitovanje informacija za polijetanje i slijetanje - ATIS, meteorološka služba, navigacijska baza podataka, mape, priručnici itd).
- (2) Dodjeljivanje manjeg nego propisanog nadvišavanja terena.
- (3) Dodjeljivanje netočnih podataka o tlaku (postavljanje visinomjera).
- (4) Nekorektna radio predaja, prijem ili tumačenje poruka, koje su rezultirale opasnom situacijom.
- (5) Narušavanje minimalnog razdvajanja između zrakoplova.
- (6) Neovlašteni ulazak u zračni prostor.
- (7) Nezakonita radio-komunikacija.
- (8) Otkaz zemaljskih ili satelitskih ANS uređaja.
- (9) Značajan ATC/ATM otkaz ili pogoršanje infrastrukture aerodroma.
- (10) Aerodromske manevarske površine koje su blokirane zrakoplovom, vozilima, životinjama ili stranim objektima, koje je dovelo do opasne ili potencijalno opasne situacije.
- (11) Pogrešno ili neadekvatno obilježavanje prepreka ili opasnosti na manevarskim površinama aerodroma koje je dovelo do opasne situacije.
- (12) Otkaz ili značajna neispravnost ili nemogućnost osvjjetljenja aerodroma.

PRILOG VI

SADRŽAJ OBRAZACA O OBVEZIM IZVJEŠĆIMA O DOGAĐAJIMA I INSTRUKCIJA ZA POPUNJAVANJE ISTIH

Prilikom podnošenja izvješća koriste se standardni obrasci izvješća, koji su utvrđeni od strane BHDCA i publicirani na web stranici BHDCA.

Organizacije mogu koristiti i druge obrasce izvještaja za internu uporabu, koji trebaju biti rukovodeni izgledom obrasca BHDCA modela.

1. IZVJEŠĆE O DOGAĐAJU U VEZI SA SPROVOĐENJEM OPERACIJA ZRAKOPLOVOM

Stavke koje se obvezno moraju popuniti, za bilo kategoriju događaja, su: 1. do 17, 39, 40. (ako je primjenjivo), 41, 42. (ako je primjenjivo), 43. i 44.

Ostale stavke u izvješću se trebaju popuniti u ovisnosti od kategorije, vrste i sadržaja događaja.

Sadržaj i instrukcija o načinu popunjavanja izvješća o događaju u vezi sa sprovođenjem operacija zrakoplovom:

Broj izvješća

BHDCA unosi broj predmeta za postupanje po istom.

(1) Kategorija događaja

Obilježiti odgovarajući kvadrat radi označavanja kategorije događaja o kojem se izvješćuje.

Osim izvješća o događaju u vezi sa sprovođenjem operacija zrakoplovom, ostali obrasci, kao obrazac za sudar s pticama ili obrazac za prijevoz opasnih materija, primjenjuju se za vrstu događaja o kojem se izvješćuje.

(2) Tip zrakoplova

Unijeti proizvođača zrakoplova i vrstu zrakoplova (Npr: Airbus, A-320)

- (3) **Registracija zrakoplova**
Unijeti potpunu registracijsku oznaku zrakoplova.
- (4) **Serijski broj zrakoplova**
Unijeti serijski broj zrakoplova.
- (5) **Kategorija zrakoplova**
Unijeti kategoriju zrakoplova (A, B, C, D, E ili veliki, srednji, mali)
- (6) **Vrsta pogona**
Unijeti vrstu pogona (jet, turbo prop, piston i sl.)
- (7) **Ukupna težina na polijetanju**
Unijeti certificiranu MTOW.
- (8) **Operator/Vlasnik**
Unijeti ime operatora ili vlasnika zrakoplova.
- (9) **Broj dnevnika**
Unijeti broj iz tehničkog knjižice zrakoplova (TLB) na koji se događaj odnosi ako je primjenjivo.
- (10) **Datum događaja**
Unijeti datum kada se događaj desio.
- (11) **Vrijeme događaja**
Unijeti vrijeme u UTC kada se događaj desio.
- (12) **Mjesto događaja**
Unijeti obavještenje za poznato geografsko mjesto, navigacijsko sredstvo ili poziciju u odnosu na geografsku širinu/dužinu. Ako je bitno, koristiti 3-slovni IATA kod, 4-slovni ICAO kod ili jednostavnim jezikom.
- (13) **Zadnja polazna točka**
Unijeti zadnju polaznu točku ili kao 3-slovni IATA kod, 4-slovni ICAO kod, poziciju u geografskoj širini/dužini ili jednostavnim jezikom.
- (14) **Dolazna točka**
Unijeti odredišnu točku ili kao 3-slovni IATA kod, 4-slovni ICAO kod, poziciju u geografskoj širini/dužini ili jednostavnim jezikom.
- (15) **Broj leta**
Unijeti prefiks i broj leta ako je dodijeljen.
- (16) **Pozivni znak**
Unijeti pozivni znak (Npr. BON 103 ili Air Bosna ili E7 AAN i sl.)
- (17) **Sletio u**
Unijeti točku slijetanja ili kao 3-slovni IATA kod, 4-slovni ICAO kod, poziciju u geografskoj širini/dužini ili jednostavnim jezikom.
- (18) **Faza leta**
Obilježiti odgovarajući kvadrat sukladno fazi leta tijekom koje se desio događaj.
- (19) **Svrha leta**
Obilježiti odgovarajući kvadrat sukladno prirodi vršenih letačkih operacija.
- (20) **Posljedice**
Obilježiti odgovarajući kvadrat radi označavanja posljedica događaja na let.
- (21) **Putnici/Posada**
Unijeti ukupan broj putnika i ukupan broj aktivnih članova letačke posade.
- (22) **Pravila letenja**
Formulirati ako je let bio vođen po VFR ili IFR pravilima letenja.
- (23) **Visina/Nivo leta**
Unijeti visinu zrakoplova i navesti jedinice mjerenja (fiti, metri, razine leta itd.).
- (24) **Brzina**
Unijeti brzinu zrakoplova i navesti jedinice mjerenja (knote, mp/h, mach, km/h itd.).
- (25) **Masa zrakoplova**
Unijeti približnu težinu zrakoplova u vrijeme događaja i navesti jedinice mjerenja.
- (26) **ATA Kod**
Unijeti relevantan identifikacijski kod sustava (ATA kod).
- (27) **Uvjeti leta**
Unijeti uvjete leta (VMC ili IMC) ako je relevantno za događaj.
- (28) **Meteorološki uvjeti**
Unijeti aktualno vrijeme u vrijeme događaja ako je relevantno.
- (29) **Značajno vrijeme**
Unijeti vrstu značajnog vremena koristeći pokazane kodove (L=Blagi, M=Umjereni, S=Ozbiljni) ako je relevantno.
- (30) **Oznaka poletno-sletna staza (PSS)**
Navesti oznaku poletno-sletne staze ili heliodroma na kome se događaj desio ako je primjenjivo (RWY 12 i sl.).
- (31) **Uvjeti na poletno-sletnoj stazi (PSS)**
Obilježiti odgovarajući kvadrat radi označavanja uvjeta na poletno-sletnoj stazi ili heliodromu i, ako je relevantno, unijeti izmjerenu vidljivost uzduž poletno-sletne staze.
- (32) **Kočenje**
Obilježiti odgovarajući kvadrat radi označavanja trenja kako je doživljeno/mjerenjeno, ako je sila kočenja bila značaj faktor za događaj.
Koristiti prostor (39) "Opis događaja" radi utvrđivanja pojedinosti i označavanja ako je događaj bio na poletno-sletnoj stazi, stazi za voženje ili platformi.
- (33) **Konfiguracija zrakoplova**
Unijeti broj uključenih sustava auto pilota ako je auto pilot bio u uporabi.
Unijeti UKLJUČEN ili ISKLJUČEN ako je samo jedan auto pilot.
Navesti UKLJUČEN ili ISKLJUČEN ako je automatska snaga motora bila korištena.
Označiti poziciju nogu stajnog trapa unošenjem GORE/DOLJE/U PRIJELAZU.
Unijeti položaj zakrilaca u stupnjima ako su izvučena.
Unijeti poziciju predkrilaca i spojlera.
- (34) **PED vezane smetnje**
Navesti PED tip (mobilni telefon, portabl kompjuter itd.) i lokaciju od PED (broj sjedišta, prtljag u kabini, kargo odjeljak itd.) ako je dokazano ili se pretpostavlja da su smetnje od PED (elektronski uređaji nošeni od strane putnika) bile uzrok događaja.
Označiti odgovarajući kvadrat ako je događaj bio dokazan (smetnje prestale kada je PED bio ugašen) ili pretpostavljen.
Koristiti prostor (39) "Opis događaja" radi dodatnih pojašnjenja.
- (35) **Upozorenja**
Označiti odgovarajući kvadrat ako je ACAS/TCAS ili GWPS upozorenje bilo prisutno.
Navesti ako je TCAS da li je RA (rezolutno razdvajanje) ili TA (upozorenje na promet).
- (36) **Transponder**
Unijeti postavljeni kod na transponderu ako je relevantno za događaj u vezi navigacije.
- (37) **Voda zrakoplova**
Unijeti ime vođe zrakoplova i označiti kvadrat pilota koji je letio ako je primjenljivo.
- (38) **Ko-pilot**
Unijeti ime ko-pilota i označiti kvadrat pilota koji je letio ako je primjenljivo.
- (39) **Opis događaja**
Opisati događaj i okolnosti pod kojima se desio.
- (40) **Oštećenje zrakoplova ili ozljeda osoba u odnosu na opisani događaj**
Opisati stupanj štete po zrakoplov i stupanj ozljeda kod osoba; broj ozljeda osoba na tlu (smrt, ozbiljne ozljede, manje

ozljede); број озлједџа особа у зракoплову (смрт, озбиљне озлједџе, мање озлједџе).

(41) Класификација ризика

Унијети класификацију ризика у односу на успостављену матрицу процјене ризика.

(42) Прилози

Навести остале релевантне информације као што су фотографије, извјешћа или скице, ако су на располагању и ако су примјенљиве.

(43) Врста извјешћа и статус догађаја

Означити врсту извјешћа:

- Обавијест о налазима са потпуним резултатима истраге. Не предвиђа се даљње подношење извјешћа.
- Обавијест о почетним налазима. Извјешће не садржи све захтијеване информације или резултате истраге. Захтијева се попутно извјешће.
- Попутно извјешће од претходне обавијести о налазима, извјешће о резултатима истраге или додатне информације везане за извјешће означено као почетни налази.

Навести референтни број и датум почетног извјешћа који се односи на организацију.

(44) Детаљи о подносиоцу извјешћа

Унијети одговарајуће појединости о подносиоцу извјешћа.

2. ИЗВЈЕШЋЕ О ДОГАЂАЈУ У ВЕЗИ С ТЕХНИЧКИМ УВЈЕТИМА, ОДРЖАВАЊЕМ И ПОПРАВКОМ ЗРАКОПЛОВА

Образац извјешћа о догађају у вези с техничким увјетима, одржавањем и поправком зракoплова могу користити особе или организације у циљу обавјештавања о догађајима током одржавања и оправке зракoплова, као што је захтијevano овим правилником.

Ставке које се обвезно морају попунити, за било категорију догађаја, су: 1. до 7, 17, 18, 19, 21. и 22.

Остале ставке у извјешћу се требају попунити у оvisности од категорије, врсте и садржаја догађаја.

Ово извјешће се користи када се зракoплов налази на земљи током одржавања и оправке.

Садржај и инструкција о начину попуњавања извјешћа о догађају у вези с техничким увјетима, одржавањем и поправком зракoплова:

Број извјешћа

BHDCA уноси број предмета за поступање по истом.

(1) Категорија догађаја

Обилежити одговарајући квадрант ради означавања категорије догађаја о којем се извјешћује.

(2) Тип и произвођач зракoплова

Унијети назив произвођача зракoплова и тип зракoплова.

(3) Серијски број зракoплова

Унијети серијски број зракoплова.

(4) Регистрација зракoплова

Унијети потпуну регистрацијску ознаку зракoплова.

(5) Оператор/Власник

Унијети име оператора или власника зракoплова.

(6) Датум и вријеме догађаја

Унијети датум и вријеме када се догађај десило (кад се неisправност догодила или била откривена).

(7) Организација

Унијети број овлашћења и назив организације одговорне за одржавање.

(8) Произвођач обавијештен

Навести да ли је произвођач зракoплова или компоненте обавијештен о догађају.

(9) Оператор обавијештен

Навести да ли је оператор зракoплова обавијештен о догађају.

(10) Број у дневнику зракoплова (Технички дневник зракoплова)

Унијети број секвенце из техничког дневника зракoплова (TLB) за који се налаз односи ако је примјенљиво.

(11) Фаза откривања

Обилежити одговарајући квадрант ради утврђивања да ли је зракoплова био ангажиран у редовне или нередовне радове за одржавање.

(12) Неisправност

Навести да ли је налаз о догађају настао испуњавањем директиве за пловидбеност.

Унијети број директиве за пловидбеност која се односи на квар.

(13) Појединости о зракoплову

Унијети податке о укупном броју сати зракoплова и циклуса од датума производње, од ремонта и од задње провјере/прегледа.

Овај дио се обвезно попуњава ако је налаз повезан са зракoпловом (ломови, пукотине, корозија, раздвајање).

(14) Неisправна компонента

Унијети назив произвођача зракoплова, назив сукладно IPC (илустрирани каталог дијелова), број типа, број дијела, серијски број и релевантни код за идентификацију система (ATA код) ако налаз садржи неisправне компоненте.

Унијети вријеме и циклусе компоненте у употреби од датума производње, од ремонта, од поправке/прегледа и датум производње, ремонта и последње поправке/прегледа.

(15) Допунска потврда о suglasности за тип

Унијети ST број, назив и број дијела, ако се налаз односи на издавање допунске потврде за тип.

(16) Мишљење о узроку неisправности и стање неisправног дијела

Обилежити квадрант или квадрате који најбоље описују разлоге неisправности.

Ако је вјеројатно да је до неisправности дошло услед вишеструких разлога, буди објективан што је више могуће у одређивању узрока:

- Дизајн - да ли производ испуњава своју намјерану функцију или је захтијevano да ради ван пројектованог обима.
- Произвођач - да ли је производ био одговарајуће направљен и погодан обрађен.
- Замор - да ли неisправност показује класичне симптоме замора и које радње су проузроковале проблем да се развије.
- Корозија - околна и старост су уско повезани.
- Неадекватно одржавање - лоши радови у одржавању због недостатака података, неправилног интервала одржавања или прегледа, некоректних процедура, неадекватне контроле квалитета, недостатка адекватне обуке итд.
- Људски фактор - неisправности које су настале пропустом особља и односе се на одржавање (пропусти приликом праћења правилне инструкције, коришћење неодговарајуће опреме и алата, коришћење неодговарајућег горива или мазива).
- Неодобрени дијелови - може бити повезано са особљем и неправилностима у одржавању, посебно у лажним дијеловима.
- Оперативни узроци - кварови који се догађају као резултат неодговарајуће, ненамјерне или некомандоване радње.
- Остали разлози или мишљења.
- Описати стање дијела ако је примјенљиво.

(17) Opis događaja

Opisati događaj i okolnosti pod kojima se desio.

(18) Oštećenje zrakoplova ili ozljeda osoba u odnosu na opisani događaj

Opisati stepen štete po zrakoplov i stepen ozljeda kod osoba; broj ozljeda osoba na tlu (smrt, ozbiljne ozljede, manje ozljede); broj ozljeda osoba u zrakoplovu (smrt, ozbiljne ozljede, manje ozljede).

(19) Klasifikacija rizika

Unijeti klasifikaciju rizika u odnosu na uspostavljenu matricu procjene rizika.

(20) Prilozi

Navesti ostale relevantne informacije, kao što su: fotografije, izvješća ili skice ako su na raspolaganju i ako su primjenjive.

(21) Vrsta izvješća i status događaja

Označiti vrstu izvješća:

- Obavijest o nalazima sa potpunim rezultatima istrage. Ne predviđa se daljnje podnošenje izvješća.
- Obavijest o početnim nalazima. Izvješće ne sadrži sve zahtijevane informacije ili rezultate istrage. Zahtijeva se popratno izvješće.
- Popratno izvješće od prethodne obavijesti o nalazima, izvješće o rezultatima istrage ili dodatne informacije vezane za izvješće označeno kao početni nalazi.

Navesti referentni broj i datum početnog izvješća koji se odnosi na organizaciju.

(22) Detalji o podnositelju izvješća

Unijeti odgovarajuće pojedinosti o podnositelju izvješća.

3. IZVJEŠĆE O DOGAĐAJIMA U VEZI SA AERODROMIMA I ZEMALJSKIM USLUGAMA

Obrazac izvješća o događaju u vezi sa aerodromima i zemaljskim uslugama mogu koristiti osobe ili organizacije u cilju obavještanja o događajima na aerodromima.

Za bilo kategoriju događaja sve stavke bi se trebale popuniti, a obvezne stavke su: 1. do 8, 10, i 11.

Ostale stavke u izvješću se trebaju popuniti u ovisnosti od kategorije, vrste i sadržaja događaja.

Ovaj obrazac se koristi i za helidrome, letilišta ili terene.

Sadržaj i instrukcija o načinu popunjavanja izvješća o događaju u vezi sa aerodromima i zemaljskim uslugama:

Broj izvješća

BHDCA unosi broj predmeta za postupanje po istom.

(1) Kategorija događaja

Obilježiti odgovarajući kvadrat radi označavanja kategorije događaja o kojem se izvješćuje.

(2) ICAO indikator aerodroma

Unijeti ime aerodroma 3-slovnim IATA kod, 4-slovnim ICAO kod ili jednostavno jezikom. (Npr. LQSA ili aerodrom Sarajevo ili SJJ)

(3) Datum događaja

Unijeti datum kada se događaj desio.

(4) Vrijeme događaja

Unijeti vrijeme u UTC kada se događaj desio.

(5) Lokacija događaja na aerodromu

Upisati tačniju i precizniju lokaciju događaja.

(6) Opis događaja (žalba/oštećenje/nedostatak/otkaz/opasnost/usluga/prekršaj)

Opisati događaj i okolnosti pod kojima se desio.

(7) Oštećenje zrakoplova ili ozljeda osoba u odnosu na opisani događaj

Opisati stupanj štete po zrakoplov i stupanj ozljeda kod osoba; broj ozljeda osoba na tlu (smrt, ozbiljne ozljede, manje ozljede); broj ozljeda osoba u zrakoplovu (smrt, ozbiljne ozljede, manje ozljede)

(8) Klasifikacija rizika

Unijeti klasifikaciju rizika u odnosu na uspostavljenu matricu procjene rizika.

(9) Prilozi

Navesti ostale relevantne informacije, kao što su: fotografije, izvješća ili skice, ako su na raspolaganju i ako su primjenjive.

(10) Vrsta izvješća i status događaja

Označiti vrstu izvješća:

- Obavijesti o nalazima sa potpunim rezultatima istrage. Ne predviđa se daljnje podnošenje izvješća.
- Obavijesti o početnim nalazima. Izvješće ne sadrži sve zahtijevane informacije ili rezultate istrage. Zahtijeva se popratno izvješće.
- Popratno izvješće od prethodne obavijesti o nalazima, izvješće o rezultatima istrage ili dodatne informacije vezane za izvješće označeno kao početni nalazi.

Navesti referentni broj i datum početnog izvješća koji se odnosi na organizaciju.

(11) Detalji o podnositelju izvješća

Unijeti odgovarajuće pojedinosti o podnositelju izvješća.

4. IZVJEŠĆE O DOGAĐAJIMA U VEZI SA USLUGAMA I OBJEKTIMA U ZRAČNOJ PLOVIDBI

Obrazac izvješća o događaju u vezi sa uslugama i objektima u zračnoj plovidbi mogu koristiti osobe ili organizacije, u cilju obavještanja o događajima u vezi sa zračnom plovidbom.

Stavke koje se obavezno moraju popuniti, za bilo kategoriju događaja, su: 1, 5, 6, 11, 12, 14, i 15.

Ostale stavke u izvješću se trebaju popuniti u ovisnosti od kategorije, vrste i sadržaja događaja.

Sadržaj i instrukcija o načinu popunjavanja izvješća o događaju u vezi sa uslugama i objektima u zračnoj plovidbi:

Broj izvješća

BHDCA unosi broj predmeta za postupanje po istom.

(1) Kategorija događaja

Obilježiti odgovarajući kvadrat radi označavanja kategorije događaja o kojem se izvješćuje.

(2) ATM - povezani sigurnosni događaj

Obilježiti odgovarajući kvadrat radi označavanja vrste događaja o kojem se izvješćuje.

(3) ATM - specifični sigurnosni događaj

Obilježiti odgovarajući kvadrat radi označavanja vrste događaja o kojem se izvješćuje.

(4) Obuhvaćeni

Navesti broj zrakoplova uključenih u događaj ako je primjenjivo.

Obilježiti odgovarajući kvadrat ako događaj uključuje vozila, osobe, životinje, vojni zrakoplov ili ostalo. Unijeti naziv ATS jedinice uključene u događaj.

(5) Mjesto događaja

Unijeti obavještenje za poznato geografsko mjesto ili jednostavnim opisom/načinom (jezikom) opisati lokaciju događaja. Unijeti nadmorsku visinu mjesta događaja i geografsku širinu i dužinu mjesta događaja ako je primjenjivo.

(6) Datum i vrijeme događaja

Unijeti dan, mjesec, godinu i UTC vrijeme događaja.

(7) Informacije o uključenim zrakoplovima u događaj

Prostor za opis podataka je osiguran za dva zrakoplova, ako su više od dva uključena, opiši dodatni zrakoplov u "Opis događaja" ili na dodatnom obrascu.

- Pozivni znak

Unijeti pozivni znak zrakoplova.

- Tip/Model

Unijeti naziv proizvođača zrakoplova i tip.

- **Registracija zrakoplova**
Unijeti potpunu registracijsku oznaku zrakoplova.
- **Polazna točka**
Unijeti polaznu točku ili kao 3-slovni IATA kod, 4-slovni ICAO kod, poziciju u geografskoj širinildužini ili jednostavnim jezikom.
- **Dolazna točka**
Unijeti određenu točku ili kao 3-slovni IATA kod, 4-slovni ICAO kod, poziciju u geografskoj širini/dužini ili jednostavnim jezikom.
- **SSR - Kod**
Unijeti dodijeljeni kod sekundarnog nadzornog radara.
- **Visina, odobrena**
Unijeti odobrenu visinu zrakoplova i navesti jedinice mjerenja (fiti AGL/MSL, metri, razinu leta).
- **Visina, stvarna**
Unijeti visinu zrakoplova u trenutku događaja i navesti jedinice mjerenja (fiti AGL/MSL, metri, razina leta).
- **Mod C**
Unijeti mod C, ako je bio u uporabi.
- **Pravila letenja**
Označiti kvadrat da li je let vođen u VFR (Vizuelna pravila letenja), IFR (Instrumentalna pravila letenja) ili SVFR (Specijalna vizuelna pravila letenja). Označi odgovarajući kvadrat za dnevne ili noćne uvjete.
- **Operator/Vlasnik**
Unijeti ime operatora ili vlasnika zrakoplova.
- **Faza leta u vrijeme događaja**
Obilježiti odgovarajući kvadrat u skladu sa fazom leta tijekom koje se desio događaj.
- **Vrsta osigurane ATM usluge**
Označiti kvadrat za osigurane ATM usluge.
- **Klasifikacija zračnog prostora**
Označiti kvadrat za kategoriju zračnog prostora u kojem se desio događaj.
- **Ostala područja zračnog prostora**
Označiti kvadrat za odgovarajuće područje sa ograničenjem.
- **Vrsta izvješća podnešenog od zrakoplova (izvor informacije)**
Navesti ili označiti vrstu izvješća podnijetog od zrakoplova.
- **Vrsta kontrolnog sustava za upozorenje**
Označiti vrstu aktiviranog sustava upozorenja.
- (8) Kontrolor zračnog prometa na dužnosti (radna pozicija)**
Označiti kvadrat za odgovarajuću radnu poziciju kontrolora u vrijeme sigurnosnog događaja.
 - **Preopterećenje kontrolora na dužnosti**
Označiti kvadrat koji odgovara situaciji u vrijeme sigurnosnog događaja.
 - **Veći broj zrakoplova u dodijeljenoj zoni od propisanog**
Označiti kvadrat koji odgovara situaciji u vrijeme sigurnosnog događaja.
 - **Kontrolor radio duže od propisanog radnog vremena**
Označiti kvadrat koji odgovara situaciji u vrijeme sigurnosnog događaja.
 - **Vrijeme proteklo od zadnjeg odmora**
Unijeti odgovarajuću vrijednost.
- (9) Meteorološki uvjeti**
Označiti kvadrat koji odgovara situaciji u vrijeme događaja, te dodati vrijednosti o brzini vjetra, vidljivosti, bazi oblaka, temperaturi i zračnom tlaku.
 - **Da li su meteorološki uvjeti imali utjecaja na događaj**
Označiti kvadrat koji odgovara situaciji u vrijeme događaja.

- (10) CNS otkaz sustava/uređaja**
Označiti kvadrat otkaza pojedinog sustava ili uređaja.
- **Datum i vrijeme ponovnog stavljanja sustava/uređaja u funkciju.**
Navesti podatke kada je sustav ili ponovno stavljen u operativnu funkciju.
- **Stupanj utjecaja na funkcioniranje ATM servisa**
Označiti kvadrat koji odgovara razini ozbiljnosti koja utječe na sposobnost pružanja usluga u ATM-u u vrijeme događaja.
- (11) Opis događaja**
Opisati događaj i okolnosti pod kojima se desio.
- (12) Klasifikacija rizika**
Unijeti klasifikaciju rizika u odnosu na uspostavljenu matricu procjene rizika.
- (13) Prilozi**
Navesti ostale relevantne informacije kao što su fotografije, izvješća ili skice, ako su na raspolaganju i ako je primjenjivo.
- (14) Vrsta izvješća i status događaja**
Označiti vrstu izvješća:
 - a) Obavijest o nalazima sa potpunim rezultatima istrage. Ne predviđa se daljnje podnošenje izvješća.
 - b) Obavijest o početnim nalazima. Izvješće ne sadrži sve zahtijevane informacije ili rezultate istrage. Zahtijeva se popratno izvješće.
 - c) Popratno izvješće od prethodne obavijesti o nalazima, izvješće o rezultatima istrage ili dodatne informacije vezane za izvješće označen kao početni nalazi.
 Navesti referentni broj i datum početnog izvješća koji se odnosi na organizaciju.
- (15) Detalji o podnositelju izvješća**
Unijeti odgovarajuće pojedinosti o podnositelju izvješća.

PRILOG VII
LISTA MINIMUMA PODATAKA/INFORMACIJA
SADRŽAJA TROMJESEČNOG IZVJEŠĆA O
DOGAĐAJIMA

A) DOGAĐAJI VEZANI ZA SPROVOĐENJE
OPERACIJA ZRAKOPLOVOM

- (1) Godišnji obim prometa; izražen u broju operacija zrakoplova i broju sati leta;
- (2) Ukupan broj i kategorija događaja vezanih za sprovođenje operacija zrakoplovom, uključujući informacije o obimu štete. Informacije trebaju biti klasificirane prema fazi leta, pravilima leta, vrsti operacije i klase zračnog prostora, uključujući utjecaj ATM sustava na ugrožavanje (izravan, neizravan, bez utjecaja) i klasificirane prema razini ozbiljnosti i učestalosti.
- (3) Prijedlog mjera prevencije za sve događaje, da li su i kad mjere prevencije implementirane i na koji način, da li su mjere bile učinkovite ili ne.

B) DOGAĐAJI U VEZI S TEHNIČKIM UVJETIMA,
ODRŽAVANJEM I POPRAVKOM ZRAKOPLOVA

- (1) Kategorija i broj događaja o kojim se izvješćivalo sa kratkim opisom, klasifikacijom rizika za sve događaje, uključujući informacije o obimu štete.
- (2) Prijedlog mjera prevencije za sve događaje, da li su i kad mjere prevencije implementirane i na koji način, da li su mjere bile učinkovite ili ne.

C) DOGAĐAJI VEZANI ZA AERODROME/LETILIŠTA I
ZEMALJSKE USLUGE

- (1) Naziv i ICAO kod aerodroma/letilišta;

- (2) Kategorija i broj događaja o kojim se izvješćivalo sa kratkim opisom, klasifikacijom rizika za sve događaje, uključujući informacije o obimu štete.
- (3) Prijedlog mjera prevencije za sve događaje, da li su i kad mjere prevencije implementirane i na koji način, da li su mjere bile učinkovite ili ne.

D) DOGAĐAJI U VEZI SA USLUGAMA I OBJEKTIMA U ZRAČNOJ PLOVIDBI

- (1) Ukupan broj nesreća.
- (2) Ukupan broj incidenata klasificiranih prema razini ozbiljnosti koja utječe na sigurnost (safety) operacija letjelica i osoba u letjelici, sukladno ESARR 2, GUI 1, Attachment A.
 - a) Ozbiljni incidenti (Serious incident);
 - b) Glavni incidenti (Major incident);
 - c) Bitni incidenti (Significant incident);
 - d) Nedefinirani (Not determined);
 - e) Bez utjecaja na sigurnost (No safety effect).
- (3) Ukupan broj ATM specifičnih događaja, klasificiranih prema razini ozbiljnosti koja utječe na sposobnost pružanja usluga u ATM-u, a sukladno ESARR 2, GUI 1, Attachment B. To obuhvata sljedeće:
 - a) Totalna nesposobnost pružanja usluga upravljanja zračnim prometom (*Total inability to provide safe ATM services*);
 - b) Ozbiljna nesposobnost pružanja usluga upravljanja zračnim prometom (*Serious inability to provide safe ATM services*);
 - c) Djelomična nesposobnost pružanja usluga upravljanja zračnim prometom (*Partial inability to provide safe ATM services*);
 - d) Sposobnost pružanja usluga upravljanja zračnim prometom sa smanjenim kapacitetima (*Ability to provide safe but degraded ATM services*);
 - e) Nedefinirani utjecaj (*Not determined*);
 - f) Bez utjecaja na pružanje usluga upravljanja zračnim prometom (*No effect on ATM services*);
 - g) Zatajenje sustava/funkcije A/G komunikacije (stalna obavezna komunikacija je onemogućena);
 - h) Zatajenje sustava/funkcije zračnog nadzora (stalno obvezno praćenje zrakoplova je onemogućeno);
 - i) Zatajenje sustava/funkcije obrade i distribucije podataka (stalna obavezna razmjena podataka unutar ATS i/ili između ATS i zrakoplova je onemogućena);
 - j) Zatajenje navigacijskog sustava/opreme.
- (4) Informacije o obimu štete.
- (5) Prijedlog mjera prevencije za sve događaje, da li su i kad mjere prevencije implementirane i na koji način, da li su mjere bile učinkovite ili ne.

E) OSTALI DOGAĐAJI

- (1) Navesti sve događaji koji se ne mogu svrstati u gore navedene kategorije.
- (2) Navesti sve događaje koji su prikupljeni sustavom dobrovoljnog izvješćivanja o događajima.
- (3) Klasifikacija rizika za sve događaje, uključujući informacije o obimu štete.
- (4) Prijedlog mjera prevencije za sve događaje, da li su i kad mjere prevencije implementirane i na koji način, da li su mjere bile učinkovite ili ne.

PRILOG VIII ADRESA I BROJ TELEFONA/FAXA NA KOJE SE MOGU DOSTAVITI IZVJEŠĆA O DOGAĐAJU

E-mail: safety@bhdca.gov.ba

Fax: + 387 51 921 520

Telefon: + 387 51 921 522

Adresa: Direkcija za civilno zrakoplovstvo BiH (BHDC)

Vojvode Pere Krece bb

78 000 Banja Luka

Bosna i Hercegovina

Ukoliko se izvješće šalje poštom, ispod naziva institucije (BHDC) navesti riječi: "na ruke generalnog ravnatelja".

ИСПРАВКЕ

530

Након извршеног сравњивања са изворним текстом, утврђено је да се у Одлуци о успостављању Државног одбора за инвестиције ("Службени гласник БиХ", број 41/15), која је објављена на босанском језику, поткрала техничка грешка, те у складу са чланом 101. Пословника о раду Савјета министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 22/03) и чланом 55. Јединствених правила за израду правних прописа у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 11/05), а на приједлог Дирекције за европске интеграције (као обрађивача Одлуке), даје се

ИСПРАВКА

ОДЛУКЕ О УСПОСТАВЉАЊУ ДРЖАВНОГ ОДБОРА ЗА ИНВЕСТИЦИЈЕ

У Одлуци о успостављању Државног одбора за инвестиције ("Службени гласник БиХ", број 41/15), у члану 2. став (2) ријеч "копредседавајући", замјењује се ријечима: "замјеници председавајућег".

Број 01-02-2-223/15
02. јула 2015. године
Сарајево

Директор
Уреда за законодавство
Савјета министара БиХ
Драган Подинић, с. р.

Након извршеног сравњивања са изворним текстом, утврђено је да се у Одлуци о успостављању Државног одбора за инвестиције ("Службени гласник БиХ", број 41/15), која је објављена на босанском језику, поткрала техничка грешка, те у складу са чланом 101. Пословника о раду Вјећа министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 22/03) и чланом 55. Јединствених правила за израду правних прописа у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 11/05), а на приједлог Дирекције за европске интеграције (као обрађивача Одлуке), даје се

ИСПРАВКА

ОДЛУКЕ О УСПОСТАВЉАЊУ ДРЖАВНОГ ОДБОРА ЗА ИНВЕСТИЦИЈЕ

У Одлуци о успостављању Државног одбора за инвестиције ("Службени гласник БиХ", број 41/15), у члану 2. став (2) ријеч "копредседавајући", замјењује се ријечима: "замјеници председавајућег".

Број 01-02-2-223-15
02. јула 2015. године
Сарајево

Директор
Уреда за законодавство
Вјећа министара БиХ
Драган Подинић, с. р.